№ 8 Należytość pocztowa opłacona ryczałtem. אבטס־יאָהרגאַנג. פרייז 20 גראשען CZĘSTOCHOWER CAJTUNG

Bibljoteka Jagellońska
Kraków
Św. Anny 19

טשענסטאכאווער צייטונג

ערשיינט יעדע פרייטאג.
רעדאקציע און אדמיניסטראציע
ערשטע אלעע 6. טעלעפאן 201.

אבאנאמענט־פרייז:
פאר א מילימעטער שורה
פאר'ן מעקסט 24 גרושען נאב'ן עקסט 18 גרושען
מיט מעקסט 60 גרושען.
די ערשטע און לעצטע זייט האלט 8 אנשנסען שטאלטען.
פאר'ן אינהאלט פון די אנאנסען איז די רעד נישט פערענטווארטלעך.

אנאנסען־פרייז:
פאר א מילימעטער שורה
פאר'ן מעקסט 24 גרושען נאב'ן עקסט 18 גרושען
מיט מעקסט 60 גרושען.
די ערשטע און לעצטע זייט האלט 8 אנשנסען שטאלטען.
פאר'ן אינהאלט פון די אנאנסען איז די רעד נישט פערענטווארטלעך.

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
Częstochowa, Aleja 6. telefon 201.

Piątek dnia 22 lutego 1929 — ליכט צינדען 4.52 — פרייטאג פ' תציה י"ב אדר א' תרפ"ט

טשענסטאכאווער. יודיש טעאטער זאל „וואַרטאַ" אלטע 26
נאָר 3 גאסטשפילען פון די בערימטע ארטיסטען
יאָנאס טורקאוו, דיאנא בלומענפעלד
רעזשיסער פון „אין פוילישע חעלדער" מיט אנ ערשטקלאסיקן אנסמבל. העלדין פון „אין פוילישע חעלדער"
פרייטאג דעם 22 האלב 9 אָוועגד
ליידנשאפט
פיעסע אין 3 אקטען פון סאוד.לעבען
שבת דעם 23 האלב 9 אָוועגד
דאס גליקליכע פאר
קאמעדיע אין 4 אקטען פון בעטער נאנסען.
שבת פינקט. האלב 4 נאכמ.
מארפיום און ליבע
פיעסע אין 4 אקטען פון הערצעק
ס'בעטייליגען זיך די ג. ארטיסטען פון דער ווילנער טרופע: פעפי אוריך, יעקב מאנדעלבליט
פ. סטאיו, ס. עלטערס, א. גאלדשטיין און בר. גאדיק.
בילעטען אין דרוק. פון ה' באטשאן, שבת פון 10 ביז דער קאסע. געש.־פיהרער: בר.גאדיק

פייערלעשער־זאל דירעקציע ש. לימער: ה. קריק. מעכנ. לימער: פעפעטניצקי
מ. ח. קשטיין אדמיניסטר.: פעלדמאן מופלער: קאפעל.
אין די פיעסען נעמען אנטייל: פרוין ארויל, בנשינסקא, בערליצער, לאקס, לילכער, פעלדמאן, קרוק. מענער: ארויל, יעדוואב, יאקובוויטש, לאקס, לעוקשוויטש, לעוצנשטיין, קריק, קאלין, רשזגרין. בילעטען צו בעקומען ביי ה' באטשאן
פרייטאג ה. 22 פעברואר האלב 9 אָוועגד קאמישע אפערעטע אין 3 אקטען מיט געזאנג
דער אדטסטר סאכארמאראזשניק
די הויפט־ראָל בערעלע — די מובורעטין פרוי קרוק
צום שלוס ס גרוס פון בעקאנטען און בעליעבטען הופטריסס הירשל יעדוואב אין אייגיגע פון די בעסטע סאָנאלאגען
שבת דעם 23 האלב 4 נאכמיטאג
צו שאנד און שפאט
לעבענס־בילד אין 4 אקטען פון זלאטאראווסקי.
די הויפט־ראָל די רטיפמאמע פרוי לאקס.
שבת האלב 9 אָוועגד קאמישע אפערעטע
יענקעלע
אין 3 אקטען מיט אנעפילאג. הויפט־ראָל — פרוי קרוק.
נאָך דער פארשטעלונג ה. יעדוואב — מאָנאלאגען
זונטאג דעם 24 האלב 9 אָוועגד דראמא אין 3 אקטען מיט ה' קרוק אין דער טיטול־ראָל
דער טיגער אדער די פרוי פון 20 יאהרהונדערט

Z okazji zaręczyn córki i siostry naszej w Paryżu MANI SZTAJNHAUERÓWNY z Częstochowy z p. BERNARDEM BERENBAUMEM z Paryża zasyłają serdeczne życzenia.
RODZICE, SIOSTRY, BRAT i SZWAGIER

Z okazji zaręczyn szefa naszego p. DAWIDA SIELCERA z panną ANNĄ FRENKENBERG serdeczne życzenia składają
A. MARKOWICZ z ŻONĄ.

צו דער פערלאבונג פון אונזער שטף ה' דוד שקצער מיט פר"ל אנא פרענקענבערג הויגשט א הארציגען מזל טוב און אלדאס גוטס.
הערען ווייען און פרוי.

צו דער חתונה פון מיין פריינד ישעי' מאיאר־טשיק מיט פרל. מאשע פיק פון קרזקויץ, הויגש איך זיי א הארצליכן מזל־טוב, זאל זיין לעבענס־וועג בעציהרט זיין מיט בלומען.
ארייה שטולעוויטש.
טשענסטאכאוו.

ס הארצליכן מזל־טוב הויגשען מיר אונזערע פריינד פאמיליע בארזיקאווסקי און שענין צו דער השכצייט פון זייערע קינדער מענדל און סאבינא. דעם חתן בלה הויגשען מיר א בליהענדע צוקינפט.
נחום ראזענבלום און פאמיליע
אנטהעריפען (בעלגיען).

Przyjacielowi SZAJI GLIKSMANOWI z intencji zaręczyn jego z panną POLĄ BERKOWICZÓWNĄ życzy wiele szczęścia.
ZYGMUNT KRAUS.

הכחשה און וואָרנונג.
מיר האלטען פאר אונזער חוב עפענטליך צו ערקלערען, אז די ידיעה וואס איז געווען געדריקט אין היינען „עקספרעס" אז א געזיסער משה קויפמאן, וועלכער איז ארעסטירט געווארען פאר גנבות זאל כלומרש'ט זיין א הענדלער מיט אלטווארג, שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט.
פאר הענדלער מיט אלטווארג ווערען געהאלטען נאר די יעניגע, וואס בעזיצען לעגיטימאציעס פון אונזער פעראיין, אלע איבריגע קאמפראמיטירען נאר אונזער עהרליכען נאמען.
מיר וואָרנען דעריבער די גאנצע טשענסטאכאווער בעפעלקערונג, אז בעת'ן פערקויפען אלטווארג די הענדלער זאלען זיי פאָרען די געהערינע לעגיטימאציעס וואס זענען פערזעהען מיט'ן סטעמפעל פון אונזער קאָאָפעראטיוו.
מיט אכטונג
די פערוואלטונג פון קאָאָפעראטיוו פון אלטווארג הענדלער נאדרושעצנע 58.

מעלדונג.
אלע מיטגלידער פון דער פונבאל סעקציע „ירדניה" דארפען שבת פונקטליך 3 א זייגער נאכמיטאג זיין אנוועזענד אויף דער פערזאמלונג וואס קומט פאר אין לאקאל פון פעראיין שגרש־דשוא 22 א.

OSŁABIENIE
BLEDNICĘ
LECZY
HEMOGEN
oryginalny tylko z firmą
KLAWE

א גוזיכערטש שגזיסטעני
KURSY SAMOCHODOWE
H. Prylińskiego
Warszawa, Aleje Jerozolimskie 27.
שולע - אויטאמאביל מיט א דאָפעלטער קעראָוניצע — וועלט־פאטענט.
וועלכער פערלייכטערט און אילט צי די לעהרע שנעלע און גרונדליכע אויסלערנונג.
פלעגע און חאוינונג פאר צוריזנער.
דושענטלמענישע און פאך - קורסען.
גאראנטיע פאר בעקומען א פאהר - ערלויבניש.
די שולע פיהרט בעזונדערע מאטאציקלען קורסען

אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פרייגד ה' ה. גאסטינסקי צום טויט פון זיין ליעבען פאטער
בנימין נ"ע
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
ש. ניסמיראוויסקי און פרוי

מיר נעמען שבטיל אין צער פון אונזער געהעזעגטען פרעזעס און גרינדער ה' ה. גאסטינסקי צום טויט פון זיין ליעבען פאטער
בנימין נ"ע
זיין געדעכטנס!
האנדוועקער־פעדעראנד
פבטיילונג אין טשענסטאכאוו

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פרייגד ה' אהרן מקרין צו דעם גרויסען פערלוסט פון זייער ווערטן
נ"ע ה"ב אברהם
וועם אין אזוי פרעזיטיג פון איהם אויסגעריסען געווארען
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג
פון הכנסת אורחים.

אונזער פרייגד ה' וו. גאסטינסקי דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל צוליעב דעם טויט פון זיין אונזערגעסליכען פאטער
ר' בנימין ז"ל
וועלכער איז געשטארבען אין דארטמונד (דייטשלאנד).
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
ב. באמשאן און פרוי.

אונזערע געהרטען פערוואלטער פון דער שבראנקע ביי דער געזעלשאפט „דאבראשזינגאשמש" ה' ה. גאסטינסקי צוליעב דעם טויט פון זיין אונזערגעסליכען פאטער
בנימין ז"ל
דריקען מיר אויס אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל.
אין זיין הויכלעכיגער ארבייט לטובת דעם כלל זאל ער א מרינטס געפונען.
די פערוואלטונג.

הננו מביעים בזה את השתתפותנו בצערו של חבר הועד מר זאב גוסטינסקי על מות אביו
בנימין נ"ע
בדורטמונד (גרמניה)
בעבודתו הצבורית תנוחם.
ועד הנמנעות העבריות בטשנסטוחובה.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פרעזעס ה' וו. גאסטינסקי צום טויט פון זיין ליעבען פאטער
בנימין נ"ע
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון גמרת חסד פילסודסקי 27

מיר דריקען אויס אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל דעם געהרטען וויצע־פרעזעס ה' וו. גאסטינסקי צום טויט פון זיין פאטער
בנימין נ"ע
אין זיין פרופעסערער געזעלשאפטליכער ארבעט זאל ער א מרינטס געפונען.
די פערוואלטונג. און ראט פון דער האנדוועקער־באנק

Szefowi naszemu p. GOSTYŃSKIEMU z podu zgonu ojca jego
B. P. BENJAMINA
wyrazy serdecznego współczucia składa
PERSONEL.

מיר דריקען אויס אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל אונזער פרייגד ה' וו. גאסטינסקי צוליעב דעם טויט פון זיין פאטער
נ"ע בנימין
וועם איז געשטארבען אין דארטמונד (דייטשלאנד)
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
פאמיליע ענגער

דאס בעסטע
שפייז־פעטס
צום בראטען, פרעגלען און בעקען איז
„פאטאקאל"
די בעסטע פלאנצען־פוטער
„פאטאקאנא"
דאס בעסטע שפייז־נאייל
„פאטאס"
אלץ אונטער דער שטרענגער השגחה פון דעם בענדינער ראבינאט.
פערטרעטער אויף טשענסטאכאוו און נעגע: ד: י. גראדאן, פטראושאקא 14.

Potokol
„J. D. POTOKA SYNOWIE"
BĘDZIN-MAŁOBADY
POTOKANA
MASŁO ROŚLINNE

MARKA FABRYCZ
PISTOLET
Straszak № 6 niemieckie roboty, naboje metalowe, kal. 6 mm. Huk ogromny, obrona od złodziei, mieszkań, letnisk, furmanek, rowerów, samochodów, odstrasza od ogrodów owoc. wrony i złodziei etc. Wysyłamy bez pozwolenia. Cena z przesyłką zł. 12.— Setka nabol 5 zł., futerał 2.50 zł., oliwa 1.—zł.
Reparacja broni, Zamiana, Komis.
Wyciąć i zachować!
Składnica broni, amunicji i przyborów sportowych
T. FALKOWSKI
WARSZAWA, ulica Widok № 22 naprzeciw Dworca Głównego.

!ŻYWA GRANULKI RUSSYANA!!
ZNANY MIEZAWODNY ŚRODEK OD KASZLU DUSZNOŚCI i CHRYPKI
FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI" WARSZAWA

ער נעמט דאס צו קענטנים.

אויף אַ אַנדער אָרט אין דער נו־מער נײַען סור אַ בעריכט פון דער לעצטער זיצונג פון קהלה־רשת אויף העלכער ס'איז צווישען אנדערן בע־מרשאט געווארען אַ ברוף־ווארט אין דער קהלה פון חי־נען קלײַנהענדלער־פעראײן, אין העל־גען די פערהאלטונג פון קלײַנהענדלער פעראײן בעט אז די קהלה זאל אונ־טערשטיצן אַ העלכע ס'איז הילפס־אַקציע פאר די ארומע מארקשטעדער, ווארום אַזעלכע שרעקליך געליטען פון די גרויסע פרעסע, נישט קענענדיג שטעהן אין פארק און פערדינען אויף זײַער שטענדיג בעשרענקטער חיונה און זײַ פרוווען מיט זײַערע פאמיליעס פון נויט און קעלט. אויף וואס דער קהלה־פרעזעס האט ערקלערט, אז די קהלה שענקט אַ וואנען קויהלען און דער ראש האט די ערקלערונג פון פרעזעס גענומען צו קענטנים און אין רוהיג איבערגעגאנגען צום חשבון־פאר־דנונג.

און מיר מוזען זאגען דעם אמת, אז זעלבסטיג אנדעזענד בײַ דעם דאזיגען אמט האבען מיר נישט נעקענט פער־שטעהן פון אזוי דער ראש אלס אזאל־כער האט געקענט נעמען צו קענטנים די דאזיגע פרוקענע ערקלערונג פונ'ם פרעזעס און האלטען אז מיט דעם איז די פראגע ערלעדיגט און די קהלה האט שוין אויהר חוב ערפולט.

מיר האבען אין אַ פוריגען ארטי־קעל אָנגעזעהען אז אין דער צײַט האט בכעט אלע יודישע שעדט אין פוילען האבען זיך געשטעלט אויף די פון און אָנגעפאנגען אלע מיטלען עפעס צו טהון פאר די פון פרעסע געליטענע אוז בײַ אונז אבסאָלוט נאָרנישט גע־טהון געווארען, הארום די קויהלען האט זיך פערטלט געווארען פון דער נאָרמאלער קויהלען־אַקציע האבען גע־קענט פאלהײַן צופרידענשטעלען בײַ אַ נאָרמאלען הינטער, אָבער בשום אופן נישט בײַ אזא קאטאסטראָפע.

צו אונז קומט די גאנצע פראַזיני־צע פרעסע און מיר האבען געהאט די מעגליכקײַט צו זעהען אין אלע שטעדט זיך זעהנען נעווארען שטרענגע און שארפע רעזולוציעס, „פיקוח נפש" קפּיטעלען, בעת העלכע מען האט זיך אפילו נישט אָנגעשטעלט פון צו מאַכען „רעזיזעס" אין די קע־לעים פון די נבירים, פון דערם ארויס־צוגעמען די זאפאסען קויהלען און זײַ פערטײַלען צווישען די נויטגעדרעפטי־גע.

אין אַ גאנצע רײַהע שטעדט זענען

וועגען שטיצען די טשענסטאָכאָ־ווער אין ארץ־ישראל.

מיר האבען שוין אײַנמאל גע־שריבען, הענען דעם חיב האט ליגט אויף אונז טשענסטאכאווער יודען צו אונטערשטיצען די היגע עולים וואס געפונען זיך אין ארץ־ישראל און העלכע בענעהטיגען זיך אין אַ נעהו־פער אונטערשטיצונג דורך אַ הלוואה, אויסבאַרגענדיג זײַ אַ קלײַנע סומע מיט העלכער זײַ קאנען זיך אײַנאר־דנען און האבען אַ שטיקעל פרנסה, און דאנאך אײַנע גאנץ אָבצוהעלען דעם חיב.

כמעט אלע היגע האט זענען צו־ריקגעקומען פון א"י ערקלערען אז דאס שאפען אזא פאנד האלט נעהען בשום אַ ישועה פאר די דאזיגע מענ־שען האט לעבען און זעהר שווערע בערוגנגען, פון מיט אַ קלײַנער סומע האלטען זײַ זיך פאקטיש נעקענט דער־האלטען, עס איז אין דעם פרט שוין עטהאס נעטהון געווארען, אָבער קײַן פאזיטיוועס זעהען מיר אלס נישט.

דאס אײַנציגע האט אין נעשעען געווארען אין דערם אין א"י, אין תל־אביב האט זיך געגרינדעט אַ טשענ־סטאכאווער געזעלשאפט מיט'ן נאמען „הסתדרות אנודת אחים משעוסי־וחיב בארץ ישראל", העלכע האט זיך גע־שטעלט דעם צוועק צו העלפען זײַערע גערריקטע חב־ים, אָבער אהן דער מיטהילף פון אונז קענען זײַ גאָרנישט טהון.

פון דער דאזיגער געזעלשאפט הע־בען מיר בעקומען, אַ בריף דאטירט פון 30 יאנואר מיט פאלגענדען אינ־האלט:

זעהר ג. ח' רעדאקטאָר!

מיר האבען זיך שוין צו אפ־ניגע מאל געהאנדען און מומנעטלעך הענען דער גרינדונג פון דעם טשענ־סטאכאווער ברידער־פערבאנד מיט אַ גמילת חסדים קאסע צו העלפען אונ־זערע געדריקטע חברים, און יעצט זענען מיר געצוהיגען נאכאמאל זיך צו אפ־ך צו הענדען הײַל אונזער חײַסער מאוגש און ביז יעצט נישט ערפולט געווארען, טרעף דעם וואס מיר האבען זיך צו דעם צוגענדעט און געשאפען די נויטיגע אָרגאניזאציע, נאָכדעם הו מיר האבען פון אײַנצעלנע ברידער פון טשענסטאכאוער ערהאלטען אַ קלײַ־נע סומע געלד. העלכע גיט אונז אָבער נישט די מעגליכקײַט אָנצוהויבען אונ־זער ערבײַט.

איהר קענט אײַך נאָרנישט פאר־שטעלען די גרויסע היכטיגקײַט פון דער זאך, עס זענען פערהאנען פיעל פון אונזערע חברים העלפען אַ קלײַנע הלואה אַלמען זײַ געקאנט אײַנאָרדנען זיך אַ העלכע ס'איז פרנסה קהעלע פון העלכער זײַ האלטען גע־קענט דערנעהרען זײַערע פאמיליעס, און דאס נעלד האלטען זײַ אײַנציגהײַ־נעהוים אָבגעצאהלט, אזוי אז דער פאנד האלט געבליבען אַ שטענדיגער און געקענט פיעל ניצען ברעגגען.

מיר בעטען אײַך דאריבער נ. ה. אז אזוי הי איהר האט שוין אין אײַער חשוב'ער צאפונג הענען דעם נעשרי־בען זאלט איהר אָנשרובען אַ חערעם ארמיקעל צו אונזערע טשענסטאכא־ווער ברידער, און זײַ אויסערקוואם מאכען אויף דער גרויסער היכטיגקײַט פון דער זאך, ריפען צו זײַער הערץ און געהייסען אז זײַ זאלען נישט לאָ־זען פאלען זײַערע ברידער האט האבען איבערגעלאָזט אלץ אין גלות און זע־נען אויעך אין חיליגען לאנד, נאָר זײַ זאלען אונז מומהעלפען אויסצוהיה־רען אונזער גרויסע און היכטיגע אויפ־גאבע.

צוזאמען מיט אײַך שרײַבע, מיר אויך בריעף צו דער טשענסטאכאווער נמינע, צום רב הרב אש שליט"א און צו אײַנינע אָנגעזעהענע כלל־מהוער די ה"ה. ש. נאָלדשטײַן, קאָנלינע, האל־מער, ניעמיראָווסקי, קאָנגרעצקי, הא־בערפעלד און פיל אַנדערע.

מיר זענען זיכער אז הו גמינע און די שוויצענדערמאהנע הערען הע־לען אָנהעגדע אלע מענלעכקײַטען צו פערהיליכען אונזער נויטיגען אלאן, און איהר העט אין דערן פרעסע זעהען די זאך מיט אלע כחות צו אונטער־שטיצען, פאר האט מיר דאנקען אײַך אין נאמען פון אלע טשענסטאכאווער מאם געפונען זיך אין ארץ־ישראל און צײַכנען מיט חברים־גרוס

פרעזידענט: אברהם גאָטולינסקי, סעקרעטאר: יחיאל מאיר מענ־קארסקי (קמחי), פערשאלטונג: גורל פרײַטאג, דוד צפניק, און א. הערשליקאָווטש.

דאבײַ הולען מיר מאקי בעטערקען אז די הענדונג פון אונזערע ברידער אין א"י דארף דורך אונז טשענסטאָ־כאָווער יודען אויסבעדיגנג געגוטען ער־דען אין אמת, עס דארפען זיך געפו־נען עטליכע מענשען העלכע זאלען זיך אונטערנעמען צו שאפען אַ נעהי־סע סומע צום צוועק, פאר'ן גרינדען אַ גמילת־חסדים קאסע בײַ דעם טשענ־סטאכאווער ברידער־פערבאנד און תל־אביב, און מיר זענען זיכער אז די היגע יודען העלען זיך אויף דעם הש־דעם אָבגעפען.

כינא „נאווי" אלעע 43.

גרעסטער היינט! פילם אין־שלאגער! בער פיל.

פילם, העלכער ענטציקט, בעהערשט און עמאציאָנירט!

ZAHIA

Córka Szeika

פרײַע איבעראַרבײַטונג לויט דער בער.

סימפאָניע פון טשייקאָווסקי.

די האנדלונג קומט פאר אין אפריקע און אין פאריז.

דאס ארויסגנב'ענען אַ שעהנע ארע־בערין מיט דער הילף פון אנ'אראָפלען. רײַכע הארעמען פון אראבישע שיקען.

זעהר רײַכע אויסשטעלונג.

רײַצענדער אָריענט.

פילם, וועלכען אלע מוזען זעהען.

דער רעטער.

19

א העלפס אינטערעסאנטער ראמאן פון יודישען לעבען אין דער צײַט פון מיטעלאלטער, יודיש דורך י. געלזאהן.

(פאָרטזעצונג).

די גאנצע צײַט איז לעבן געווען אין אויף הײַסע קויהלען, זען נעדולד האט בשום שיעור נישט געפלאצט פאר נערוועקײַט, ער האט שוין גע־האלט שטעקנעהן פון דעם ארט דאו ער איז געשטאנען, אָבער באלד האט ער חבטער נעהערט רעדען און ער איז דינהין און איהר ערקלערען אז אין זײַן האנד ליגט איצט די גאנצע זאך, און ער דעם געלעגען אז ער האט געהייס־ען מיט איהר פאמיליע, אָבער. ער האט דאס נישט געהאלט פהון חײַל ער האט זיך בערעכנט אז איצט איז דאָ א געלעגענהײַט אויפצוהײַזען די גאנצע פאלשקײַט פון בלוט־בלבול נעגעבען יודען, און ער איז געבליבען בײַ זײַן בעשלוס זיך צו פערשטענדי־גען מיט ריבאר'ן, און צו פוהרען די קאָטעדיע ביז'ן סוף.

7.

די פראגע יודען זענען געהען גע־גיג פערצונג און פערטרויערט צוליעב דעם אומגליק האט האט אויף זײַ גע־האנגען, היסענדיג אז דער בלבול אויף שלום'ן חײַם באמת א בלבול אויף אלע יודען, און זײַ האבען טורא גע־האט אז פסח זאָל נישט אויסברעכען דאס שרעקליכע אימגליק.

אָבער פערם האט יעדער יוד הו עס איז זיך געגרײַט צום חײַלינען יום־טוב און זיך בעמיהט צו פערגעסען אויף א מינוט דאס גרויסע אומגליק האט הענגט אויף זײַ.

און אכט אז די קהלה אלס די פאר־שטעהערשאפט פון דער יודישער בע־פעלקערונג העלכע דארף אנטײַלנעמען אין אויהרע פרײַדען און לײַדען, איז בשום אופן נישט בעפרײַט אין אזא צײַט נאָרנישט צו טהון, און אויב זי האט נישט די געלד־מיטלען דערצו. דארף זי הענינסטענס נעבען די אי־ניציאטיוו, און זעהען אז אנדערע זע־לען טהון.

עס איז בײַ אונז א גרויסער פסק אויב דאס האט דער ראש האט נענו־מען צו קענטנים העט די היגע יודישע בעפעלקערונג איבערהויפט דער אָרי־מער טײַל פון זײַ אויף נעמען צו קענטנים.

ד. פ.

טשענסטאָכאָ־ווער אין ארץ־ישראל.

מאם געפונען זיך אין ארץ־ישראל און צײַכנען מיט חברים־גרוס

פרעזידענט: אברהם גאָטולינסקי, סעקרעטאר: יחיאל מאיר מענ־קארסקי (קמחי), פערשאלטונג: גורל פרײַטאג, דוד צפניק, און א. הערשליקאָווטש.

דאבײַ הולען מיר מאקי בעטערקען אז די הענדונג פון אונזערע ברידער אין א"י דארף דורך אונז טשענסטאָ־כאָווער יודען אויסבעדיגנג געגוטען ער־דען אין אמת, עס דארפען זיך געפו־נען עטליכע מענשען העלכע זאלען זיך אונטערנעמען צו שאפען אַ נעהי־סע סומע צום צוועק, פאר'ן גרינדען אַ גמילת־חסדים קאסע בײַ דעם טשענ־סטאכאווער ברידער־פערבאנד און תל־אביב, און מיר זענען זיכער אז די היגע יודען העלען זיך אויף דעם הש־דעם אָבגעפען.

גרעסטער היינט! פילם אין־שלאגער! בער פיל.

פילם, העלכער ענטציקט, בעהערשט און עמאציאָנירט!

ZAHIA

Córka Szeika

פרײַע איבעראַרבײַטונג לויט דער בער.

סימפאָניע פון טשייקאָווסקי.

די האנדלונג קומט פאר אין אפריקע און אין פאריז.

דאס ארויסגנב'ענען אַ שעהנע ארע־בערין מיט דער הילף פון אנ'אראָפלען. רײַכע הארעמען פון אראבישע שיקען.

זעהר רײַכע אויסשטעלונג.

רײַצענדער אָריענט.

פילם, וועלכען אלע מוזען זעהען.

גנזטל. ארבייט אדער רעקלאמע?

פ'איז כדאי עמחאם זיך אבצושטעלן אויף דער אינטערסינקטס פונ'ם ארמינען געזעלשאפטליכן לעבן, אויף דער מרצב-קראפט פון דער געזעלשאפטל. ארבייט. משענסאכאוער בעזיצט אין דעם פאל פיעל אריגינאליטעט, מבעציפישעם, אין העלבען מאנכע חידלען זעהען ענטחיקלונג, אינטערעסאנט אין נאך אזעלבע נישט זאכען...

העלענרונג דאס ארויסנעזוכטע בעלויכטען, חיל איך ברענגען א זעהר כאראקטעריסטישען פאקט:

בעת אין נאנץ פילען איז געפיהרט געפיהרט נעווארען א שטארקער וואחל, קאסף, אנ'אינמענסיטיע אויפקלערונגס-ארבייט, (אמת, מיט פיעל רעמאנגיע) פון יעדער ריכטונג בעזונדער, הארום דעמאלט איז דער שעת הכשר פון יעדער ארגאניזאציע, האט בעזיצט א פראגראם פון ברייטער פאליטיש-עקאנאמישער מעשינקייט, צו ערקלערען איהרע פעסטשטעלונגען פאר דער מאסע (אויבזאל אויבערפלעכליך), צו קומען אין קאנטאקט מיט אזהר — איז אין משענסאכאוו שע, שטיל... פ'שטועסט הענען „אנ'שבטאלוטען" שלים, זוכענדיג פארשטעהער, האט זאלען בי אלע נישט הן זין... בערוהמענדיג זיך דערביי, אז משענסטאפאוו איז שלום'דיג געשטיפט...

איך חיל, אז דאס דאזיגע זאל נישט שלעכט פערשטאנען ווערען. פ'ערשטעהט זיך, אז דער שלום - אידעאל איז אנ'אונאויפהערליכע שטרעבונג פון די בעסטע מענשען; מען מוז אבער בעטערקען, דאס די לאקאלע שלים-לערקיים איז נישט קיין פרארוקט פון דער פרעמדער הויבער געזעלשאפטליכער ענטוויקלונג — נאר א פועל-יוצא פון דער „שבי-אמור צו ווערען" דעריז. „צו דעם — פראבט זיך דער כלל-פהיער — אנהויבען מיט דעם צו מיט יענעם כ'קען איהם אפילו שנקיקען הי א שטיק רבי-אחר, נאר קיינען זיך מיט איהם חול איך נישט, כ'האב נענג מענג דאגות..."

און אזוי ארום שאפען זיך בלאקען.. אט דעם דאזיגען, זעהר כאראקטע-ריסטישען שפריך בעטערקען מיר אין אנדערע פאלען אויך. פ'איז נישט פערהאנען קיין שיסה, קיין איינגעהאלטענע לינגיע. זאמעלט מען נעלט אויף א רעליגיעזען ציל, גיעט מען; אויף נענע-נעיעצטע ציעלען — גיעט מען אויך אלעס פון דער זעלבער קעשענע- און די זעלבע נעבער. חאריים פ'גיעט נישט צוליעב דעם ציעל, נאר איבער דער שע. געזעהענער, פפעציעל נעקימענער נאסס האט בעהיליגט זי געזעלע — און

בי גרוי-געלבליכער הויט-פארבונג מאפקייט פון די אויגען, אינבלען, פערקלעכע-מער ארבייטס-קראפט, פרוירונגער שווינדונג, שווערען שלאף, מאגענשטערען, קאפ-דרוק און ראמאטיזם, איינע מאג כסדר אויפ'ן נוכטערען מאגען צו טרינקען א גלאז פראנץ-יאזעף ביטער-וואסער. אין דער חיל - פראקטיק הערט דאס פראנץ-יאזעף וואסער בעסערצונג, חיל עס בעזייטיגט שנעל די אורזאכען פון פיעל קראנקהייטס-קרשיינונגען.

אנזאנען קען מען נישט. זעלבסטער-שטענדליך, אז דאס ברייטארציגקייט איז שבהענגיג אין „נרויסקאפיקייט" פון נאסט, הי אויך אונ'ם רוסמאנן, העל-כער שטלט אב דעם זאטלער פון די געזעהנליכע בשר ודם'ס א גאנץ יאהר.

דאס געזאגטע איז א פועל-יוצא פון דער דערמאנטער בעציהונג צו פערשיעדענע געזעלשאפטליכע ערשיינונגען הי אויך א פראדוקט פון דער איינגעהאלטענער העפליכקייט, עלאסטישקייט און רעקלאמע-טאלענט ליבהאבערי...

מיר זיעלען דערביי צו דער חיי-טערדיגער אויפזיהרונג, נעמליך, אז הען דער דאזיגער מאראדאס איז נישט, קיין בענקעטען מיט אראבנע-מוגנען אויך נישט פערהאנען — דרי-מעלס די געזעלשאפטליכע ארבייט סתם נעלט נעבען אחן אקטרעטיעס, גרויסע אפישען, חזיזים פון א קאר-בען - קאב — איז נישט קיין ענין, אמת, דעם נאסט — יא, הארום א חעפליכער מענש סוז מכבד זיין א נאסט מיט א גוט מיטאג, מאכען איהם קאמפל מענמען, שמכלען גומהארציג, כאטש ער בעט אנצייטיג, אז א בען זאל איהם פלייבען שטעקען אין חאלז...

(אוב, צוקיקענדיג זיך צו דער עלאס-טישקייט, צופפונגס-פעהונגקייטען פון די משענסטאלאיער יור. אנהאווער, זענען מיר שוין לאנג צוגעקומען צו דער מארנער קאנקלוזיע, אז בי אונז קען אלעס געשאפען ווערען אפילו א אראבען פון נאקעט-געהער, שדער א געזעלשאפט, האט קעסטס נעגען קו-שען זיך א. ו. ה. מ'דארפט נאר האב-בען א סעציעל אנגאשורטען ארגא-ניזאטאר.)

אין היזך צו דער דערמאהנטער ברייטארציגקייט און אפערהילינקייט, בעמערקען מיר א פולשטענדיגע אינ-נאראנץ צו די עלטענטארסטע מע-רשלישע פליכטען לגבי די ארמינע בערערגנ-שען הן מצד די זאטלער, הן מצד די נעבער.

פ'פערשטעהט זיך, אז בי דער „אבי מסור צו הערען" מענדענע, ווערען די אינצעלנע אמת'ע איבערגעבענע גע-זעלשאפטליכע טוער מיער, פערצהיי-פעלט, טרעפט זיך א מענש מיט א געזעלשאפטליכען און ארגאניזאציאנע-לען חוש, הארפט מען אויף איהם אלעס און מ'שפקעלט זיך אב פון דער ארבייט.

בי אזעלכע בערגנונגען מוז די ארבייט הינקען און די איינצעלנע מו-ער, העלבע הארטען נישט אויף בא-קאנען — הערען פערוואוס, נישט נעקענריג בי די אויסיגע פערש-מענרנ'ש אז מיהיליף.

אם למשל עקזיסטירט זיים עמליכע יאהר א רעטינגס קאמיטעט בי. דער קהלה, העלכער האט ארויסגעגעבען אין מיך יון, זיין עקו מענגע צורקע 1,700 הלוואות אין עי עיטעליכע פיעל הונ-דערטער נערריקע אמליעס צו דער-נעהרען זיך מיניעת כפים, נישט צו דארפען אנקומען צו דער זעהר פער-שפרייטער נעע פילאנטראפישע אינס-טיטוציעס.

אין פ'איז ראבה צו שטויגען, זעהענ-דיג, אז בי דער דאזיגער, אזוי הכמני-גער און נויטהענדיגער ארבייט, זעהט מען נישט די נעבער פון די נרויסע נרבות און די זאטלער, האט זענען שטענדיג פערהען, הען ס'קומט א פרעמדער נאסט. מיר זענען אין דעם פרט פיעל הינטערשטעליג טעגען אנדערע קלענערע שטעדטלעך, הי דאס איז שוין פיעל מעל אנגעהויבען נעהערען אין דער „משענסטאלאיער צייטונג".

הייטער: די לעצטע, שטארק אקטי-עלע קייחלען-ארבייט, האט נאך בולמער בעזיזען די הארהאפטונגקייט פון די בענדערמאנטע בעאנאכטונגען.

פרי עמהאס צו אויסמרוירען די נעזאלדיגע נויטענדיגקייט, האט איז געהען פון א ברייטער, צווייטער, איג-מעפיזיער אקציע אויף דעם געביעט העל איך ברענגען א פאקט.

א קרוסס, אנ'איינעגנטימער- פון א הויז אויף דער הארשאטער גאס קומט אין דער קהלה-קאנצעלאריע, איבערגע-בענדיג, אז בי איהם אין הויז וואוינט אנ'אלמנה מיט 4 קינדער, זי בעזיצט קיין שום הכנסה-קהאלען, איהר פער-נרסטע געשטעהט פון דעם, האט זי נעהמען אשען פון צייט צו צייט.

„זי וואוינט שוין בי מיר עמליכע יאהר. איך פערלאנג נישט פון איהר קיין דירה-געלד — קאנטינואירט דער קרוסס — זי הערט אבער געפרוירען מיט איהרע קליינע קינדער. זונטאג האט זי פערדינט 50 גרושען (דאס איז נעהען סיף הייך) און ביז הייט נאכנישט פערדינט קיין גרושען. זי שטעלט פאר הונגער און קעלט. כ'האב דאס נישט נעקענט צוזעהען און גע-קומען אייך דערצעהלען.

דאו זענען די אלע, האט הייזען זיך בי אנדערע געלעגענהייטען אמת. אלע פרעמדע אקציעס זענען היכטיג פאר א נעהיסער מיל בעפעלקערונג, אבער פארהאס נערענקט מען נישט, אז דער-הארמען איין מענש בים לעבען שטיגט איבער אלע מצות?

די דאזיגע אונגעראנע לגבי די אר-מיגע בערעגישען, העלכע איז א דורעקטער פיעל-יוצא פון דער דורך מיר דערמאנטער בעציהונג צו געזעל-שאפטליכער ארבייט, דארף אומבע-דינגט בעזייטיגט ווערען. ס'מוז געשא-פען ווערען א נעהערינע אטמאספערע און אומגעבונג פאר דער געזעלשאפט-ליכער „מעשינקייט! אנ'אמת'ע, נישט רעקלאמע-מעסיגע בעציהונג, לדי די לעקאלע אינסטיטוציעס זאלען זיך קע-נען הי געהעריג ענטוויקלען אין די טרויערינע ערשיינונגען זאלען זיך נישט בעטאנען צוליעב. דער- בטול'דיגער בעציהונג פון מאנכע — מיט אזא שוידערליכער גרויואמקייט

פ. ב—ן.

ידיעות פון ארץ-ישראל.

(קפא"י) — נאר הענינ זענען געהען אין די לעצטע יאהרען די טעג פון פרייד אין לעבען פון די חלוצים אין ארץ-ישראל און אשר דערפאר איז די יאהרען-לאנג געצוימטע נאטירליכע לע-בענס-פרייד פון ארבייטער-ציבור אויס-געגראלען מיט אזא התלהבות בים אנקומען פון די ערשטע חלוצים נאך דריטהאלבען שווערע יאהרען פון פער-מאכטע טויערען און גרויסע ליידען, א גרויסע אלגעמיינע פרייד האט ארום-גענומען דעם נאנצען ישוב, הען ס'איז בעהאיפט געווארען אז 108 חלוצים זענען אראב אין יפו און אויפ'ן ים הינגען זיך הייטערע שיפען, האט ברענ-גען נייע ארבייטער-חלוצים.

הונדערטער, הונדערטער זענען נישט קיקענדיג אויפ'ן נאס-רענען געקומען דעם 29 יאנואר פון די קאלאניעס און יהודה און שומרון קיין תל-אביב צו דער פייערונג האט די הסתדרות האט אייגנערדענט לכבוד דער בעגייסטער עליה. אנ'אונענדליכע פרייד האט בע-הערשט די טויזענדער פערזאמעלט האט הבען און א שרעקליכער ענג-שטאט נעשלונגען די בעגייסטערטע הערטער פון די רערנער, האט זענען בעגלייט געווארען מיט הערליכער מו-זיק, לעבעדיגע בילדער און רעקלט-מציעס.

אויף דער פייערונג זענען אפעזענד געווען עמליכע טויזענד, בעטיילינט אין אויהר דורך בענרוסונגען און חגג-שונגען האבען זיך עמליכע צעהנד-ליינג טויזענד, הטמענס הערצער עס האבען זיך אין יענעם אייגנד פעראי-נינט און אין גרויסע פרייד.

— דורכ'ן בעזיך פון דעם יונגען מיליאנער רקפעלער איז געקומען א שטיק ישועה פאר א נעהיסער צאהל יורישע ארבייטער. אט זיצט די קבוצה „השומר הצעיר ב'אין „משמר העמק" אויפ'ן בארען פון „אבי שושא" אין א זייט פון נעהעהנליכען שטעין-הענ און א רענען-טאג איז דער פונקט כמעט פולשטענדיג אבגעשניטען פון דער ארומיגער העלם, אבער פלוצלינג אונערהארטעט איז הי נעזאנט געקומען א שטיקעל ישועה. די רעגירונג אין ירושלים האט בעפיילען צו בויען הי אמשנעלסטען א 20 קילאמעטער-שע-סעע פון קישון-אויספלוס ביז מגידו און משמר העמק האט ליגט אויפ'ן הענ העט אויך נחנה זיין פון דעם ראי-זענען שאסעע.

אין דאס איז געשעהען צוליעב דעם האט אין אויסראנ פון דער שקנ'ער אנגיהערזיטעט הערען און פנדיאל נע-מאכט ארכיעלאגישע אויסגראבונגען און דער יונגער רקפעלער, העלכער הילט איצט אין מצרים העט סיף מערץ קומען קיין ארץ-ישראל און בע-זוכען די דאזיגע אויסגראבונגען, אזוי הי דאמאלס קען גראר זיין א רענען, און בעת א רענען איז דער הענ אהין דערמער נערריקע אמליעס צו דער-נעהרען זיך מיניעת כפים, נישט צו דארפען אנקומען צו דער זעהר פער-שפרייטער נעע פילאנטראפישע אינס-טיטוציעס.

אין פ'איז ראבה צו שטויגען, זעהענ-דיג, אז בי דער דאזיגער, אזוי הכמני-גער און נויטהענדיגער ארבייט, זעהט מען נישט די נעבער פון די נרויסע נרבות און די זאטלער, האט זענען שטענדיג פערהען, הען ס'קומט א פרעמדער נאסט. מיר זענען אין דעם פרט פיעל הינטערשטעליג טעגען אנדערע קלענערע שטעדטלעך, הי דאס איז שוין פיעל מעל אנגעהויבען נעהערען אין דער „משענסטאלאיער צייטונג".

הייטער: די לעצטע, שטארק אקטי-עלע קייחלען-ארבייט, האט נאך בולמער בעזיזען די הארהאפטונגקייט פון די בענדערמאנטע בעאנאכטונגען.

פרי עמהאס צו אויסמרוירען די נעזאלדיגע נויטענדיגקייט, האט איז געהען פון א ברייטער, צווייטער, איג-מעפיזיער אקציע אויף דעם געביעט העל איך ברענגען א פאקט.

א קרוסס, אנ'איינעגנטימער- פון א הויז אויף דער הארשאטער גאס קומט אין דער קהלה-קאנצעלאריע, איבערגע-בענדיג, אז בי איהם אין הויז וואוינט אנ'אלמנה מיט 4 קינדער, זי בעזיצט קיין שום הכנסה-קהאלען, איהר פער-נרסטע געשטעהט פון דעם, האט זי נעהמען אשען פון צייט צו צייט.

„זי וואוינט שוין בי מיר עמליכע יאהר. איך פערלאנג נישט פון איהר קיין דירה-געלד — קאנטינואירט דער קרוסס — זי הערט אבער געפרוירען מיט איהרע קליינע קינדער. זונטאג האט זי פערדינט 50 גרושען (דאס איז נעהען סיף הייך) און ביז הייט נאכנישט פערדינט קיין גרושען. זי שטעלט פאר הונגער און קעלט. כ'האב דאס נישט נעקענט צוזעהען און גע-קומען אייך דערצעהלען.

דאו זענען די אלע, האט הייזען זיך בי אנדערע געלעגענהייטען אמת. אלע פרעמדע אקציעס זענען היכטיג פאר א נעהיסער מיל בעפעלקערונג, אבער פארהאס נערענקט מען נישט, אז דער-הארמען איין מענש בים לעבען שטיגט איבער אלע מצות?

די דאזיגע אונגעראנע לגבי די אר-מיגע בערעגישען, העלכע איז א דורעקטער פון דער דאזיגער בעציהונג צו געזעל-שאפטליכער ארבייט, דארף אומבע-דינגט בעזייטיגט ווערען. ס'מוז געשא-פען ווערען א נעהערינע אטמאספערע און אומגעבונג פאר דער געזעלשאפט-ליכער „מעשינקייט! אנ'אמת'ע, נישט רעקלאמע-מעסיגע בעציהונג, לדי די לעקאלע אינסטיטוציעס זאלען זיך קע-נען הי געהעריג ענטוויקלען אין די טרויערינע ערשיינונגען זאלען זיך נישט בעטאנען צוליעב. דער- בטול'דיגער בעציהונג פון מאנכע — מיט אזא שוידערליכער גרויואמקייט

פ. ב—ן.

איינדרוקען פון האנדווערקער-קאנגרעס.

הקדמה.

איך וויל אז די לעזער, העלכע הא-בען נישט די מקליקייט צו פאהרען אויף די אלע צוזאמענקונפטען אין קאנ-גרעסען זאלען אויך האבען א בעגריף הי עס זעהט אויס אין קאנגרעס, הי אזוי, מען ריפט צוגייף פון גאנץ פוי-לען דעלעגאטען און מען מאכט פון זיי דאס — אבער לאמיר נעהן לסדר, איך וויל אייך איבערגעבען מיינע אינ-דרוקען הפש איך האב נעהאט איך בין צוזאמען מיט דער משענסטא-כאזער דעלעגאציע נעפאהרען און גליכצייטיג אמעזענד נעהען אויפ'ן זיצונג לאנדעס צוזאמענקונפט פון די יודישע האנדווערקער אין פוילען.

די נסיעה.

פון משענסטאכאוו איז די דעלע-גאציע אנגעפאהרען מאנטאג אינענ, עס זאגט זיך נאר אזוי מאנטאג, פאק-טיש זענען מיר אנגעקומען פאהרען ריג-טאג פרי-אמאנס, מחמת די פאהנען האבען צוליב די מורא'דיגע פרעסט זיך שטארק פערשפעטיגט פון עמליכע צייטען זענען זאנער אנגעקומען רע-ראי. מיר האבען בעשלאסען זיך צו פרעפען 11 אזייגער אחענד בי דער באהן און פ-קסיש זענען מיר אחענד-

מיט דער נאנצער דעלעגאציע האט געגעבען א בעפעהל צו נעמען די פעהנער און מארש אויף נאלעקי 2 א צום זאמעל פונקט.

מיר זענען ארויף אין האנדווערקער פערבאנד שלעפענדיג זיך אויף חוג-דערם און פיער מרעם, האבען מיר נאך כמעט קיינעם נישט נעטראפען, כאטש אין בופעט איז נעהען אנגע-גרייט מכל טוב, שווארצע ברויט אלערליי נעזאלצענע הערינג און דער עיקר אן גלעזעל טהי, מיר האבען עפיס טופעס נעהען און דיך ארומגע-קיקט, האט עס מהום זיך ארום אונז, און אם זעהט מען הי עס הו'בען זיך אן צוזאמענצוקומען פערשידענע דע-לעגאציעס מיט פעהנער און פעהנד-לעך, גאר פלוצים זעהט מען הי אלע לויפען אין א צימער ארין און מען הערט הייבען קולות, איך לויף אויך ארין און זעה הי צענדלינגער מענשען שטעהען בי דעם פונאנדערגעהיקעל-מען משענסטאכאוער פאהן און בע-הונגרען איהם מיט התפעלות, מבינים זאגען, אז דאס איז א „זעל-מענהייט און אין 10 מינוט ארום האב-בען שוין אלע דעלעגאטען און נעסט נערעדט הענען דעם הערליכען משענ-סטאכאוער פאהן, די משענסטאכאוער דעלעגאציע האט באלד בעקומען א חשוב'ן אנזעהן צוליעב איהר נרויסע צאהל מיטגלידער, און נאך מעהר צו-ליעב איהר פאהן.

קאנדוקטאר, האט האט נעהאט א אנדער אויסרעכנונג, יענער האט נע-האלט די קיפע האלטען פאר רייזענדע האט הילען שלאפען און צוהלען א פאר גילדען פאר אזא טעפאראטקע, און דא זענען געקומען עס'ס זשידעס, דעלעגאטען און נעמען עס איהם צו, האט ער זיך צו אונז נעטשעפעט און נעררעהט בי די ערשטע געלעגע-הייט הערט ער אונז הייסען מיהל זיין, אין הירער אונזער ראטמאן אויעק צום קאנדוקטאר און מיט איהם אנגעהוי-בען אונטערהאנדלונגען און הען ער האט נעזעהען אז ער קען מיט איהם נארנישט מאכען האט ער זיך פאר איהם פערנעשטעלט אלס „פאסאל", ער האט איהם זאגער נעהייזען זיין ראטמענער קארטע, און דאס האט גע-האלפען. מיר האבען דעם קאנדוקטאר שפעטער מכבד געהען מיט משקה, האט מיר האבען נעהאט ער לרוב, און ער דער בייזער קאנדוקטאר איז מיט אונז געווארען גוטע פריינד, אבער איהם דעם ראטמאן אונזערן האט מען א גאנצען הייג שוין נערופען פאניע פאשלע...

די טשענסטאכאווער דעלע-גאציע מיט זייער הערליכען פאהן.

האלב 11 אזייגער פארמיטאג זענען מיר אנגעקומען קיין וארשא, די פעצ-יעלע קאמיסיע האט אין אויסגעהעלט נעווארען אויף דער באהן אנצופיהרען

דעלעגאטען און נעמען עס איהם ער זיך צו אונז נעטשעפעט און נעררעהט בי די ערשטע געלעגע-הייט הערט ער אונז הייסען מיהל זיין, אין הירער אונזער ראטמאן אויעק צום קאנדוקטאר און מיט איהם אנגעהוי-בען אונטערהאנדלונגען און הען ער האט נעזעהען אז ער קען מיט איהם נארנישט מאכען האט ער זיך פאר איהם פערנעשטעלט אלס „פאסאל", ער האט איהם זאגער נעהייזען זיין ראטמענער קארטע, און דאס האט גע-האלפען. מיר האבען דעם קאנדוקטאר שפעטער מכבד געהען מיט משקה, האט מיר האבען נעהאט ער לרוב, און ער דער בייזער קאנדוקטאר איז מיט אונז געווארען גוטע פריינד, אבער איהם דעם ראטמאן אונזערן האט מען א גאנצען הייג שוין נערופען פאניע פאשלע...

די טשענסטאכאווער דעלע-גאציע מיט זייער הערליכען פאהן.

האלב 11 אזייגער פארמיטאג זענען מיר אנגעקומען קיין וארשא, די פעצ-יעלע קאמיסיע האט אין אויסגעהעלט נעווארען אויף דער באהן אנצופיהרען

דעלעגאטען און נעמען עס איהם ער זיך צו אונז נעטשעפעט און נעררעהט בי די ערשטע געלעגע-הייט הערט ער אונז הייסען מיהל זיין, אין הירער אונזער ראטמאן אויעק צום קאנדוקטאר און מיט איהם אנגעהוי-בען אונטערהאנדלונגען און הען ער האט נעזעהען אז ער קען מיט איהם נארנישט מאכען האט ער זיך פאר איהם פערנעשטעלט אלס „פאסאל", ער האט איהם זאגער נעהייזען זיין ראטמענער קארטע, און דאס האט גע-האלפען. מיר האבען דעם קאנדוקטאר שפעטער מכבד געהען מיט משקה, האט מיר האבען נעהאט ער לרוב, און ער דער בייזער קאנדוקטאר איז מיט אונז געווארען גוטע פריינד, אבער איהם דעם ראטמאן אונזערן האט מען א גאנצען הייג שוין נערופען פאניע פאשלע...

„פאניע פאשלע".

נעזעהנליך האבען מיר נעהאלט פאהרען צוזאמען אין אין קופע. הייט אבער הי די הענגען זענען נעהען פערפילט, האבען מיר אויסגעקליבען אונזער ראטמאן - גאלדבערג, העלכער זאל אויספועלן בים באהן גאטשאל-ניק אז ער זאל אונז רעזערווירען א בעזונדערען קופע, ער האט איהם זעלבסטפערשטענדליך געהייזען די דע-לעגאטען קארטען, און אויך זיין ראט-מענער לעגיטימאציע, דער גאטשאלניק איז גאכגעקומען אונזער פערלאנג און אונז נעגעבען א בעזונדערען קופע.

האט דאס אבער פערדראסען דעם

גנזטל. ארבייט אדער רעקלאמע?

אנזאנען קען מען נישט. זעלבסטער-שטענדליך, אז דאס ברייטארציגקייט איז שבהענגיג אין „נרויסקאפיקייט" פון נאסט, הי אויך אונ'ם רוסמאנן, העל-כער שטלט אב דעם זאטלער פון די געזעהנליכע בשר ודם'ס א גאנץ יאהר.

דאס געזאגטע איז א פועל-יוצא פון דער דערמאנטער בעציהונג צו פערשיעדענע געזעלשאפטליכע ערשיינונגען הי אויך א פראדוקט פון דער איינגעהאלטענער העפליכקייט, עלאסטישקייט און רעקלאמע-טאלענט ליבהאבערי...

מיר זיעלען דערביי צו דער חיי-טערדיגער אויפזיהרונג, נעמליך, אז הען דער דאזיגער מאראדאס איז נישט, קיין בענקעטען מיט אראבנע-מוגנען אויך נישט פערהאנען — דרי-מעלס די געזעלשאפטליכע ארבייט סתם נעלט נעבען אחן אקטרעטיעס, גרויסע אפישען, חזיזים פון א קאר-בען - קאב — איז נישט קיין ענין, אמת, דעם נאסט — יא, הארום א חעפליכער מענש סוז מכבד זיין א נאסט מיט א גוט מיטאג, מאכען איהם קאמפל מענמען, שמכלען גומהארציג, כאטש ער בעט אנצייטיג, אז א בען זאל איהם פלייבען שטעקען אין חאלז...

(אוב, צוקיקענדיג זיך צו דער עלאס-טישקייט, צופפונגס-פעהונגקייטען פון די משענסטאלאיער יור. אנהאווער, זענען מיר שוין לאנג צוגעקומען צו דער מארנער קאנקלוזיע, אז בי אונז קען אלעס געשאפען ווערען אפילו א אראבען פון נאקעט-געהער, שדער א געזעלשאפט, האט קעסטס נעגען קו-שען זיך א. ו. ה. מ'דארפט נאר האב-בען א סעציעל אנגאשורטען ארגא-ניזאטאר.)

אין היזך צו דער דערמאהנטער ברייטארציגקייט און אפערהילינקייט, בעמערקען מיר א פולשטענדיגע אינ-נאראנץ צו די עלטענטארסטע מע-רשלישע פליכטען לגבי די ארמינע בערערגנ-שען הן מצד די זאטלער, הן מצד די נעבער.

פ'פערשטעהט זיך, אז בי דער „אבי מסור צו הערען" מענדענע, ווערען די אינצעלנע אמת'ע איבערגעבענע גע-זעלשאפטליכע טוער מיער, פערצהיי-פעלט, טרעפט זיך א מענש מיט א געזעלשאפטליכען און ארגאניזאציאנע-לען חוש, הארפט מען אויף איהם אלעס און מ'שפקעלט זיך אב פון דער ארבייט.

בי אזעלכע בערגנונגען מוז די ארבייט הינקען און די איינצעלנע מו-ער, העלבע הארטען נישט אויף בא-קאנען — הערען פערוואוס, נישט נעקענריג בי די אויסיגע פערש-מענרנ'ש אז מיהיליף.

אם למשל עקזיסטירט זיים עמליכע יאהר א רעטינגס קאמיטעט בי. דער קהלה, העלכער האט ארויסגעגעבען אין מיך יון, זיין עקו מענגע צורקע 1,700 הלוואות אין עי עיטעליכע פיעל הונ-דערטער נערריקע אמליעס צו דער-נעהרען זיך מיניעת כפים, נישט צו דארפען אנקומען צו דער זעהר פער-שפרייטער נעע פילאנטראפישע אינס-טיטוציעס.

אין פ'איז ראבה צו שטויגען, זעהענ-דיג, אז בי דער דאזיגער, אזוי הכמני-גער און נויטהענדיגער ארבייט, זעהט מען נישט די נעבער פון די נרויסע נרבות און די זאטלער, האט זענען שטענדיג פערהען, הען ס'קומט א פרעמדער נאסט. מיר זענען אין דעם פרט פיעל הינטערשטעליג טעגען אנדערע קלענערע שטעדטלעך, הי דאס איז שוין פיעל מעל אנגעהויבען נעהערען אין דער „משענסטאלאיער צייטונג".

הייטער: די לעצטע, שטארק אקטי-עלע קייחלען-ארבייט, האט נאך בולמער בעזיזען די הארהאפטונגקייט פון די בענדערמאנטע בעאנאכטונגען.

פרי עמהאס צו אויסמרוירען די נעזאלדיגע נויטענדיגקייט, האט איז געהען פון א ברייטער, צווייטער, איג-מעפיזיער אקציע אויף דעם געביעט העל איך ברענגען א פאקט.

א קרוסס, אנ'איינעגנטימער- פון א הויז אויף דער הארשאטער גאס קומט אין דער קהלה-קאנצעלאריע, איבערגע-בענדיג, אז בי איהם אין הויז וואוינט אנ'אלמנה מיט 4 קינדער, זי בעזיצט קיין שום הכנסה-קהאלען, איהר פער-נרסטע געשטעהט פון דעם, האט זי נעהמען אשען פון צייט צו צייט.

„זי וואוינט שוין בי מיר עמליכע יאהר. איך פערלאנג נישט פון איהר קיין דירה-געלד — קאנטינואירט דער קרוסס — זי הערט אבער געפרוירען מיט איהרע קליינע קינדער. זונטאג האט זי פערדינט 50 גרושען (דאס איז נעהען סיף הייך) און ביז הייט נאכנישט פערדינט קיין גרושען. זי שטעלט פאר הונגער און קעלט. כ'האב דאס נישט נעקענט צוזעהען און גע-קומען אייך דערצעהלען.

דאו זענען די אלע, האט הייזען זיך בי אנדערע געלעגענהייטען אמת. אלע פרעמדע אקציעס זענען היכטיג פאר א נעהיסער מיל בעפעלקערונג, אבער פארהאס נערענקט מען נישט, אז דער-הארמען איין מענש בים לעבען שטיגט איבער אלע מצות?

די דאזיגע אונגעראנע לגבי די אר-מיגע בערעגישען, העלכע איז א דורעקטער פון דער דאזיגער בעציהונג צו געזעל-שאפטליכער ארבייט, דארף אומבע-דינגט בעזייטיגט ווערען. ס'מוז געשא-פען ווערען א נעהערינע אטמאספערע און אומגעבונג פאר דער געזעלשאפט-ליכער „מעשינקייט! אנ'אמת'ע, נישט רעקלאמע-מעסיגע בעציהונג, לדי די לעקאלע אינסטיטוציעס זאלען זיך קע-נען הי געהעריג ענטוויקלען אין די טרויערינע ערשיינונגען זאלען זיך נישט בעטאנען צוליעב. דער- בטול'דיגער בעציהונג פון מאנכע — מיט אזא שוידערליכער גרויואמקייט

פ. ב—ן.

ידיעות פון ארץ-ישראל.

(קפא"י) — נאר הענינ זענען געהען אין די לעצטע יאהרען די טעג פון פרייד אין לעבען פון די חלוצים אין ארץ-ישראל און אשר דערפאר איז די יאהרען-לאנג געצוימטע נאטירליכע לע-בענס-פרייד פון די ערשטע חלוצים נאך דריטהאלבען שווערע יאהרען פון פער-מאכטע טויערען און גרויסע ליידען, א גרויסע אלגעמיינע פרייד האט ארום-גענומען דעם נאנצען ישוב, הען ס'איז בעהאיפט געווארען אז 108 חלוצים זענען אראב אין יפו און אויפ'ן ים הינגען זיך הייטערע שיפען, האט ברענ-גען נייע ארבייטער-חלוצים.

הונדערטער, הונדערטער זענען נישט קיקענדיג אויפ'ן נאס-רענען געקומען דעם 29 יאנואר פון די קאלאניעס און יהודה און שומרון קיין תל-אביב צו דער פייערונג האט די הסתדרות האט אייגנערדענט לכבוד דער בעגייסטער עליה. אנ'אונענדליכע פרייד האט בע-הערשט די טויזענדער פערזאמעלט הבען און אשר דערפאר איז די ערשטע חלוצים אין ירושלים האט בעפיילען צו בויען הי אמשנעלסטען א 20 קילאמעטער-שע-סעע פון קישון-אויספלוס ביז מגידו און משמר העמק האט ליגט אויפ'ן הענ העט אויך נחנה זיין פון דעם ראי-זענען שאסעע.

אין דאס איז געשעהען צוליעב דעם האט אין אויסראנ פון דער שקנ'ער אנגיהערזיטעט הערען און פנדיאל נע-מאכט ארכיעלאגישע אויסגראבונגען און דער יונגער רקפעלער, העלכער הילט איצט אין מצרים העט סיף מערץ קומען קיין ארץ-ישראל און בע-זוכען די דאזיגע אויסגראבונגען, אזוי הי דאמאלס קען גראר זיין א רענען, און בעת א רענען איז דער הענ אהין

די פייערליכע ערעפענונג.

ענדליך 12 צוהנער פערזאמעלען זיך די דעלעגאטען אויפ'ן הויף מיט די פעהנער. אונזער פאהן פערנעמט דעם אויבען אן, די פרעסטער הויבט אן צו שבילען נאר אין מיטען דרינען בעץ, די אינגסטרומענטען זענען געווארען, און מען קען הייטער שבילען, און אזוי מער-שירט מען אויבער די וואר שאחער גא-סען מיט דער מאניפעסטציע בון מיר קומען אן אין די זעלען פון הארשא-חער שמאדם-ראם.

אויף אונז פראזינצער האט דער זאל נעמאכט א אונגעהויערען אינ-דרוק, דער עולם זעצט זיך אחעק, מיר זשורנאליסטען בים ברעטע טיש און די פערליכע ערעפנונג הויבט זיך אן.

איך קיקזיך ארום און זאל און זעה בעקאנטע פנים'ער, פערשטעהער פון פאלימישע ריכטונגען, פון דער יודישער לימעראטור, אונזער בעקאנ-טער אלעקסאנדער השפטקע רעפרע-זענטירט דאס מיניסטעריום און האט מיט מיר א גרויסע שמחה!

רעפוטאט ראסנער עפענט די זיצונג אויף פוילוש און יודיש, דער פרקע-מער שפילט דעם פוילישען און האנד-הערעער הימן, די פעהנער שטעהען אויסגעשטעלט, יוסל נאלדבערג האלט פעסט די פאהן, עס הויבען זיך פון די בענריסונגען, אזערשט פון די פערש-רענע מיניסטעריומס, דאן די יודישע פערשטעהער, עס בענרוסט דעם

איינדרוקען פון האנדווערקער-קאנגרעס.

הקדמה.

איך וויל אז די לעזער, העלכע הא-בען נישט די מקליקייט צו פאהרען אויף די אלע צוזאמענקונפטען אין קאנ-גרעסען זאלען אויך האבען א בעגריף הי עס זעהט אויס אין קאנגרעס, הי אזוי, מען ריפט צוגייף פון גאנץ פוי-לען דעלעגאטען און מען מאכט פון זיי דאס — אבער לאמיר נעהן לסדר, איך וויל אייך איבערגעבען מיינע אינ-דרוקען הפש איך האב נעהאט איך בין צוזאמען מיט דער משענסטא-כאזער דעלעגאציע נעפאהרען און גליכצייטיג אמעזענד נעהען אויפ'ן זיצונג לאנדעס צוזאמענקונפט פון די יודישע האנדווערקער אין פוילען.

די נסיעה.

פון משענסטאכאוו איז די דעלע-גאציע אנגעפאהרען מאנטאג אינענ, עס זאגט זיך נאר אזוי מאנטאג, פאק-טיש זענען מיר אנגעקומען פאהרען ריג-טאג פרי-אמאנס, מחמת די פאהנען האבען צוליב די מורא'דיגע פרעסט זיך שטארק פערשפעטיגט פון עמליכע צייטען זענען זאנער אנגעקומען רע-ראי. מיר האבען בעשלאסען זיך צו פרעפען 11 אזייגער אחענד בי דער באהן און פ-קסיש זענען מיר אחענד-

די שרפה.

יודיש-סאָוויעטישע ערצעהלונג פון מ. נעָרץ.

אין אַזוי האָבן יודישע ארבייטער בעשלאָסען: קאָנפיסקירן דעם אלטן בית-המדרש און פאַרוואַנדלען אין א קלוב.

דן ידיעה האט די שטעדטעלדיגע יודן געטראָפן מיט א רוגער.

— דאָס הייסט דעם אלטן בית-המדרש, האָט אין דור דורות אין קדושה געלייטערט, אָבגעבען אויף גאָט-לעסערונג זי דער אלטער בית-המדרש, אויף העמען שווערד און פייער האָבן קיין שליטה נישט געהאַט, האָט אין די גרעסטע נסיונות בייגשטאַנען. דער אלטער בית-המדרש, האָט אין געשטאַנען הו א לעבעדיגער ערות צו דערצעהלען פון זייערס צו אייניקלעך ביז'ן לעצטען דור, דעם דורך די הענד פון אייגענע פערטילונגס הערען!

האָבן יודן געזוכט עצות און תחבלות מיט צו ראטעווען גאָטס אייגענע צעלט פון אונטערנאנג.

יודן האָבן געקלאָגט און איבער-געקלאָגט דעם ענין אין העכערע אינ-סטיטוציעס — עס האט אָבער נישט געהאָלפען.

יודישע ארבייטער האָבן אויפגע-הויבן, אז עס איז א פערברעכען צו עס זאָל שטעהן א לערנע געבייד, אלכע ברענגט קיין נוצען נישט: קוים מען קליבט צוזאמען מיט צרות צעקן יודן צו א מנין און דאָ געהט דער „קאָמיטעט" אונטער צוליעב רוהק אין א דורה, יודישע האָראָפּשניקעס הע-בען נישט קיין שרט. האָ זייער גע-זעלשאַפטליכע שרבייט אָנצוהיטן — איז א חשא מען זאָל זיי אין זייער פלאן שטערען — זיך א נוצען און יענעם קיין שאדען נישט, הייסט עס.

דער ענטגילטיגער פסק-דין איז גע-ווען קורץ:

„קאָנפיסקירן דעם בית-המדרש, אלכער בערעכטיגט נישט קיין עק-זיסטענץ און אויהם אָבגעבען אויף די העטרכיה'ן פון דער יודישער ארבי-טערשאַפט".

יודן האָבן געוויסט עצות און תחבלות מיט צו ראטעווען נאָמס אייגענע צעלט פון אונטערנאנג.

יודן האָבן געקלאָגט און איבער-געקלאָגט דעם ענין אין העכערע אינ-סטיטוציעס — עס האט אָבער נישט געהאָלפען.

יודישע ארבייטער האָבן אויפגע-הויבן, אז עס איז א פערברעכען צו עס זאָל שטעהן א לערנע געבייד, אלכע ברענגט קיין נוצען נישט: קוים מען קליבט צוזאמען מיט צרות צעקן יודן צו א מנין און דאָ געהט דער „קאָמיטעט" אונטער צוליעב רוהק אין א דורה, יודישע האָראָפּשניקעס הע-בען נישט קיין שרט. האָ זייער גע-זעלשאַפטליכע שרבייט אָנצוהיטן — איז א חשא מען זאָל זיי אין זייער פלאן שטערען — זיך א נוצען און יענעם קיין שאדען נישט, הייסט עס.

דער ענטגילטיגער פסק-דין איז גע-ווען קורץ:

„קאָנפיסקירן דעם בית-המדרש, אלכער בערעכטיגט נישט קיין עק-זיסטענץ און אויהם אָבגעבען אויף די העטרכיה'ן פון דער יודישער ארבי-טערשאַפט".

יודן האָבן געוויסט די לעצטע עצה: גוזר תענית געווען, תהלים גע-זאָגט — אָבער אומזיסט!

ימים נודאים האָבן זיך נעגומען אָנרופען, מען, מען אפילו א פיש אין השמים צוטערט און דאָ אלען אפילו יודן נישט האָבן א שטיקעל ארט וואו זייער הארץ פאר'ן בורא עולם אויסצוגיסען.

האט מען בשתיקה בי דעם רב אין שטוב אסיפות געמאכט, געפריבט זו-כען עצות, זיך קלינען — אָבער זו נאָרנישט זיך דערמראכט.

האָבן די יודן אויף א נס גע-הערט, עפעס דאָ פאטירן. — דער אלטער בית-המדרש, האָט איז אָנ'ערות פון יודישע צרות, גירושים, שחיטות, האָט האט אלץ געזעהן און איבער-געלעבט, דאָ אויך די גזרת מיתה, יודן האָבן געהערט אויף א נס — געהאָט בטחון...

אויפ'ן בית-המדרש הייף האָבן זיך שוין בעהיטן רעדלעך ארבייטער, חלל-כע האָבן געמאָסען, געצעהלט, גע-חשבונט חי שענער און בעסער זייער פלאן אויסצופירן.

עס איז שוין געווען פאר אלעמען קלאָר: קיין נס דאָס חינמונעס טאָל נישט געשען.

נאָך א טאָג און דער חשמר דאָס זיך מיט קיין אָנזען אין אלמען בית המדרש, אין זיין בלוט און פלייש ארייגרייסען, שלעפען פון איהם שמי-קערהייז און זיינע זיפצען און קרע-צען דאָס קיינער נישט פערגעסען...

פערשלאָסען זענען די טויערען פון היכל...

די מינוטען זענען מיער, יעדע רגע קען עס געשעהן עס דאָס שוין זיין צו שפעט.

און דעמאָלט איז די שרעקליכע מחשבה געבוירען געווארען.

בייס אלמען טורה תוראה האָבן יודן צום לעצטען מאָל זיך צונויפגע-קליבען. זיי האָבן געהאוסט, זי אלץ הענען און שמענען זענען פערשטעלט, אָבער א פרינקענדיגער כאָפּ זיך אין א שטרף פון מעסער. האָבן יודן זיך נאָך גערעגעלט: אשר... אשר...

און בייס אלמען רב אין שטוב האט מען זיך צו דעם דערמראכט.

ר' אליה, דער שמש, די שומע שעפס ר' אליה, העלכער איז תמיד געווען שטום מיט א פיש — אָט בייס דעם אלמען חלוש האָט זיך דער דם-התמצית אָנגעצינדען, דאָס פנים האָט זיך מיט בלוט אָנגעגאָסען און נישט מיט זיין קול ארויסגעדונגערט:

— פערברענען דעם בית-המדרש!

— אונטערצינדען, זאָל עס בעסער ברענען אייגער ארייגאלען אין זייער הענד! — האָבן יודן אונטערגע-כאפּט דעם בייזען נעראנק.

מיט שטאָל האָט דער אָטעם אָבגע-האקט, מען האָט זיך דערשראָקען פאר דער בייזער מחשבה, עס איז געווען שטיל, אלעמען בלימען האָבן זיך געהאָלטן אז נישט בלויז ער, נאָר זיין שטעער און זיין זידע זענען אויך גע-ווען בעלי מלאכות...

דאָס יום טוב'דיגע בילד האָט זיך אָבער געגנדערט הען איך בין געווען אויף דער צייטער נאָכמיטאָגדיגער זיצונג האָט איז פערגעקומען אין זאָל פון האנדווערקער-קלוב. דערט איז בלאָר בייס די השהלען און פרעזידיום אויסגעבראָכען דער ערשטער אינצי-דענט, האָט איז פאַרוואַנדלט געווא-רען אין א שרעקליכען לאָם, האָט איז געווען א חידערשפרוך צו דער פאַרטיטאָגדיגע פייערונג, אין זאָל איז געווארען דער אמת'ערן יורר, עס האָט זיך אָנגעהויבען

א פאָרמעלע מלחמה

דער משהאָק פון דער מחלוקה איז געווען לאָדז, און לאָדז זענען פערהא-נען 2 האנדווערקער אָרגאניזאציעס, אייגע אונטער דער השפעה פון די פאָלקיסטען אויף זאוואדזקע 5, האָבן אָט די 2 פעראייגען ארויגעגעטראָגען זייער לאנגיעהריגע מחלוקה קיין חער-שא אויפ'ן צוזאמענשאָהר, אין בעת מען האָט געהאָלט אייגעם פון זאוואד-זקע, דעם האנדווערקער פיהרער, פינ-גערהוט, אויסגעהאלען אין פערמאנונג, אויסשוס איז געווארען אזא לייערס אזא געשרעי. אז מען האָט נעקאָנט טויב ווערען, עס האָט זאָגאר נישט געהאָלפען האָט דו מעהרהייט האָט געשטימט פאר פינגערהוטען, די לע-דזער דעלעגאטען פון פאָלודניאָוואָ האָבען אזוי לאנג געשריגען און גע-ליפערט ביז זיי זענען הייזעריג גע-ווארען, דאָן האָבען זיי אָנגעהויבען קלאָגען מיט די בענקלעך. ביז דער נאָכען אז נישט בלויז ער, נאָר זיין שטעער און זיין זידע זענען אויך גע-ווען בעלי מלאכות...

דאָס יום טוב'דיגע בילד האָט זיך אָבער געגנדערט הען איך בין געווען אויף דער צייטער נאָכמיטאָגדיגער זיצונג האָט איז פערגעקומען אין זאָל פון האנדווערקער-קלוב. דערט איז בלאָר בייס די השהלען און פרעזידיום אויסגעבראָכען דער ערשטער אינצי-דענט, האָט איז פאַרוואַנדלט געווא-רען אין א שרעקליכען לאָם, האָט איז געווען א חידערשפרוך צו דער פאַרטיטאָגדיגע פייערונג, אין זאָל איז געווארען דער אמת'ערן יורר, עס האָט זיך אָנגעהויבען

א פאָרמעלע מלחמה

דער משהאָק פון דער מחלוקה איז געווען לאָדז, און לאָדז זענען פערהא-נען 2 האנדווערקער אָרגאניזאציעס, אייגע אונטער דער השפעה פון די פאָלקיסטען אויף זאוואדזקע 5, האָבען אָט די 2 פעראייגען ארויגעגעטראָגען זייער לאנגיעהריגע מחלוקה קיין חער-שא אויפ'ן צוזאמענשאָהר, אין בעת מען האָט געהאָלט אייגעם פון זאוואד-זקע, דעם האנדווערקער פיהרער, פינ-גערהוט, אויסגעהאלען אין פערמאנונג, אויסשוס איז געווארען אזא לייערס אזא געשרעי. אז מען האָט נעקאָנט טויב ווערען, עס האָט זאָגאר נישט געהאָלפען האָט דו מעהרהייט האָט געשטימט פאר פינגערהוטען, די לע-דזער דעלעגאטען פון פאָלודניאָוואָ האָבען אזוי לאנג געשריגען און גע-ליפערט ביז זיי זענען הייזעריג גע-ווארען, דאָן האָבען זיי אָנגעהויבען קלאָגען מיט די בענקלעך. ביז דער

גרינבוים און באלד פהלט מען אז דער פרויסטריט פון גרינבוימען איז א שטיק נעשעהעניש. ער בערוהרט אַ-ליטישע פראגען אין אויך די רייבונגען אין דער יודישער „קאָלאָ". פונדערהייז מענס הערט זיך א אייגעהאלטענער פרעטעסט, נאָר מען האָט נישט צו שטערען די פערליכקייט. עס בעגריפט אונזער רוכטער שלום אַש, אלכער הערט אויפגעגומען מיט הארצינע התלהבות, ער רעדט מיט הארץ אָ-גען דעם נייעם אויפקומענדען כח אויף דער יודישער נאָס, דעם יודישען חנ-דווערקער, אלכער אָרגאניזירט זיך אין א כח, ער רעדט הענען די מנחם מענדיליס האָט הערען אייגצוהייפערי-שהאונדען און זייער פלאץ פערנעמט דער חרשפשניק, דער פרעזיקיהער עלעמענט. עס בעגריפען נאָך פון פערשידענע געזעלשאַפטליכע קולטו-רעלע און הירמשאַפטליכע ארגאניזאַ-יעס און אלע רעדען הענען דעם גרוי-סען געשעהענעס האָט קומט אָפּ אויף דער יודישער נאָס אין אונזער א חשבון. אויפ'ן פון דער אלטער בית-המדרש, אין אונזער אלכער הערצען אין אונזער אלכער הערצען אין אונזער אלכער הערצען

מאָ־אטאריום אויף הינאטעק · חכות קען די מקוה יעדען טאג דורך די מלוים געשטעלט ווערען אויף לויט־פעציע און מען מוז אומבעדינג די חיבות בעצאהלען, אויב מען הייל נישט פערלירען אזא פערמעגען און אזא הויכטיגען און נויטיגען שנשטאלט, ווי עס איז די שטאדטישע מקוה.

צו דעקען די חיבות—ערקלערט חבר ה' גאלדשטיין—האבען מיר נישט קיין שנרעץ קהלע, הי נאר צו נעמען א הלואה אין דער שטאדטישער קרעדיט־געזעלשאפט, הארום די חיענע בעפעלקערונג קען מען דאך נעהים מיט אזא סומע נישט בעלאסטען, אז מען זאל העכערן דעם עטאט, דאס איז אנ'אונמעגליכע זאך, דאריבער אפעלירט ער צום ראט, אז ער זאל בעשטעטיגען דאס נעמען פון דער פאדערונגספא 100 טויזענד זלאטע, א לעך העלען נעטא גרעסר דעקען די חובות פון דער מקוה.

די דאזיגע פרעגע־ רופט ארויס א לענגערען ויכוח. פרנס פעגעל טע־דעלט אין שארפע ווערטער דאס חאס די פערהאלטונג קיסט שטענדיג צום ראט מיט די היכטיגסטע פארשלאגען אין דער לעצטער מינוט און מיט'ן דרוק פון הארען די פעראנטוואר־ליכקייט אויפ'ן ראט הייל מען אז דער ראט זאל שטענדיג נשכקומען זייערע האוגשען, נישט געבענדיג איהם קיין צייט זיך צו בעטראכטען.

אין פרינציפ איז קיינער נישט נע־גען דעם, הייל יעדער פערשטעהט, אז מען קען די מקוה נישט לאזען פער־קייפען אויף ליציטאציע און קיין אנ־דערע הכנסה אויף נעלד איז נישטא, אבער פארט, הי נעזאגט, קען די איצ־טיגע זיצונג הענען אזא ד'לטיגע פראג־נע קיין בעשלוס נישט אנגעטען און מ'הערט בעשלאסען אנצושקען די פראגע אין דער פינאנץ קאמיסיע פון ראט, וועלכע זאל זי אלזייטיג בע־האנדלען אין אין עטליכע טעג פאר־שטעלען פאר'ן פלענום.

מען מרעט צו צום פינקט הענען עטאט. לויט'ן נעזעץ דארף דער ראט פעסטשטעלען די אלגעמיינע סומע פון עטאט פאר'ן ליפענדען יאהר, אויך דעם סינימום און מאקסימום פון די עטאט־סומעס, האט יעדער דארף צאה־לען.

דאס הארט נעטאט הירער ה' גאָלד־שטיין וועלכער זאגט, אז דאס יאהר הויל מען נישט הי אלעמאל פריהער מאכען די אויסגאבען פון בורזשעט און דערנאך די חכנסות, הייל דאס איז נישט דעאל, הארום צוליעב דעם זאל די אויסגאבען זענען צו גרויס צונע־שנימען מוז מען דעם עטאט אויך מאכען נרעסער, שפעטער קען מען די סומע נישט אייגקאסירען און די אוים־גאבען הערען נישט אויסגעפיהרט, דא־ריבער הייל מען פריהער פעסטשטעלען וועלכע סומע מען קען פאקטיש נעמען פון דער הענער יודישער בעפעלקע־רונג און לויט דעם צושנידען די אויסגאבען.

פרנס זילבערבערג רעדט מלח די קהלה־בודזשעטען און אלגעמיין, ער זאגט אז דער חיב פון אלע יודישע קהלות אין פוילען אין זיך צו בעמי־הען בייד דער סאכע, אז די קהלה־בודזשעטען זאלען נישט דארפען בע־שטעטיגט ווערען דורכ'ן מיניסטעריום חאו הי לינען אב נאנצע יאהרען און דאס בעשטערט דעם גאנצען חירט־שאפטליכען נאנג פון דער קהלה, דא־ריבער דארף אנגענומען ווערען שריט אז די בודזשעטען זאלען בעשטעטיגט ווערען דורך די חשיעהערס, ער רעדט אויך הענען דער גרוינגשעצליכער בע־ציהונג פון דער בעפעלקערונג צו דער קהלה בכלל אין צום עטאט בפרט און דאס איז הייל די מעטינקייט איז נישט פ־ראדוקטיוו, לויט די אונטערעסען פון דער נעזעלשאפט.

עס רעדען אויך די פרנסים: פעגעל, הינגשטק, אלטמאן און אנדערע הע־גען פערשידענע אינצעלהייטען פון דעם פארשלאג. אין רעזולטאט ווערט דער פארשלאג פון דער פערהאלטונג אנגענומען מיט'ן בעדינג דאס ווערט נעשטעלט דורך פרנס פאגעל, אז די פערהאלטונג מוז נאך דעם הינטיגען חודש פעברואר פארשטעלען פאר'ן ראט דעם נאנצען בורזשעט פון לוי־פענדען יאהר צום בעשטעטיגען.

דערמיט ווערט די זיצונג נעשלאס־סען.

OGŁOSZENIE PRZETARGU.

Magistrat m. Częstochowy odda z przetargu następujące roboty drogowe:

1) Remont dróg szosowych
2) przebruki nawierzchni ulic z kamienia polnego
3) ułożenie chodników i wjazdów do bram.

Kosztorysy ślepe, warunki techniczne oraz informacje można otrzymać w Biurze Drogowem Magistratu w godzinach biurowych.

Oferty zalakowane z napisem „Oferta na.....” wraz z kwitem Kasy Miejskiej na wpłacone wadjum w wysokości 5% sumy oferowanej składać należy w Biurze Drogowem do dn. 28 lutego r. b. do godziny 12-ej.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 28 lutego, godz. 13-ta.

Oferty nieodpowiadające warunkom rozpatrywane nie będą.

MAGISTRAT m. Częstochowy.

„דער משומד"

פון י. ר. בערקאָוויטש

(אויפגעפיהרט רוב'ן דראמאטישען קרייז ביים „מאָז").

אומגערימט און אונגעמערקט האט זיך בייַ אונז געשאפען א ווינקעל, פון א גרויסען און ארטיסטישען ווערט. איך מיין — דעם דראמאטישען קרייז בייַם „מאָז".

דער דריטער אויפטריט פון דעם קרייז, וועלכער איז פארנעקומען אין מעשער „ראזמטיאמאשטשי" פרייטאג דעם 15 ד. ח. איז געשטאנען אויף א הויכען ארטיסטישען ניוואו, די אויפ־פיהרונג פון י. ר. בערקאָוויטש'ס „משומד" איז אונבערגעשטיגען אלע ערוואַרטונגען.

אויף דעם ארט איז כראי אנצוהייי־זען אויף דער אריטקייט פון יודישען רעפערטואר און דאריבער האט א דרא־מאטישער קרייז גרויסע שווערינקייטען בייַם אויסוואהל פון א פיעסע, וואס זאל זיין צוגעפאסט צו זיינע אייגענע כחות.

דער איבערגאנג פון „גרויסען בי־הינס" און „ישקע מוזיקאנט" צום „משומד"—פון א רבין־יודישער סביבה מיט אלע בעקאנטע יודישע מיפען, מיט וועלכע מיר קומען יערען טאג אין בערי־הרונג, צו אנ'אוקראינישער־דאר־פישער מיט מיפען, האט זענען פרעמד דעם טאטאר—איז געווען א רעטס־טער און ריזיקאלישער און האט גע־פארדערט גרויסע אנשטרענגונגען כדי עס הי געהעריג אהערצושטעלען.

יעצט הענען דער אויפפיהרונג: די פרייען האבען זייערע אייגענע אויסגע־פיהרט גלענצנד. פרוי ראזנער אלס אזראאיט האט נוט אהערנעשטעלט די שטיענגע בעפעהלענדע פוירישע הור־מין און גלייכצייטיג די אונטערשעינונג חיב פון איהר שטרעבען מאן; פרל. מעלאקאוויטש אלס מאגיא—די שנור הייקט גוט מיט איהר פרייער און גרא־ציעזער האלטונג אויף דער מצענע, אפילו פון יערען חשיב פון דער קלי־נער ראלע פון דער פרל. בלומענ־קראנץ האט זיך געפיהלט אנ'אינער־ליכער ציטער.

לעבעדיג, בולט, שארף און זייערע מיעפע איבערלעבונגען איז געווען דער נאנצער מענער־פערסאנאל. ה' לעהענ־שטיין—אלס משקע—אויסגעצייכענט, א שאר נור, האט, צוליעב די מעלני־שע מצענישע שיערינקייטען, האט ער דעם פינאל שלעכט אויסגעפיהרט דאס האט נורם געהען א גרויסען דעפעקט; ה' אלטמאן האט מיט ערשאלג אהע־נעשטעלט דעם נעיעזעלעם דיאמאי־פיאמאק, האט הערט נעלעכענט אלס א שחערע ראלע; גלענצנדער איז געווען ה'מ. קויפמאן אלס דער בנאב. ער האט נעשפילט מיט הערען זייהר נים חשט ה' חיים אויסגעפיהרט די ראלע פונ'ם וועג; דעם אמת'ען מיפ פונ'ם שיקראינישען דערפס־מויער האט פאר־נעשטעלט ה' ארבאך; ה' ביבער אלס פאסטוך האט נעשפילט צופרידענשטע־לענד, שואלער אין 3-טען אקט.

מיט פערשטאנד און געלונגען איז אויסגעפיהרט געווארען די מאסען־סצע־נע אין צווייטען שקט, וועלכע האט נעמ'נט אויף די צושוויער א שטאר־קען רושם. אין דער דאזיגער סצענע האט זיך בעזונדער אויסגעצייכענט ה' ראזענצוויג אלס שנפיהרער פון דער חשט ה' חיים אויסגעפיהרט די ראלע פונ'ם וועג; דעם אמת'ען מיפ פונ'ם שיקראינישען דערפס־מויער האט פאר־נעשטעלט ה' ארבאך; ה' ביבער אלס פאסטוך האט נעשפילט צופרידענשטע־לענד, שואלער אין 3-טען אקט.

מיט פערשטאנד און געלונגען איז אויסגעפיהרט געווארען די מאסען־סצע־נע אין צווייטען שקט, וועלכע האט נעמ'נט אויף די צושוויער א שטאר־קען רושם. אין דער דאזיגער סצענע האט זיך בעזונדער אויסגעצייכענט ה' ראזענצוויג אלס שנפיהרער פון דער אומגערימט און אונגעמערקט האט זיך בייַ אונז געשאפען א ווינקעל, פון א גרויסען און ארטיסטישען ווערט. איך מיין — דעם דראמאטישען קרייז בייַם „מאָז".

דער דריטער אויפטריט פון דעם קרייז, וועלכער איז פארנעקומען אין מעשער „ראזמטיאמאשטשי" פרייטאג דעם 15 ד. ח. איז געשטאנען אויף א הויכען ארטיסטישען ניוואו, די אויפ־פיהרונג פון י. ר. בערקאָוויטש'ס „משומד" איז אונבערגעשטיגען אלע ערוואַרטונגען.

אויף דעם ארט איז כראי אנצוהייי־זען אויף דער אריטקייט פון יודישען רעפערטואר און דאריבער האט א דרא־מאטישער קרייז גרויסע שווערינקייטען בייַם אויסוואהל פון א פיעסע, וואס זאל זיין צוגעפאסט צו זיינע אייגענע כחות.

דער איבערגאנג פון „גרויסען בי־הינס" און „ישקע מוזיקאנט" צום „משומד"—פון א רבין־יודישער סביבה מיט אלע בעקאנטע יודישע מיפען, מיט וועלכע מיר קומען יערען טאג אין בערי־הרונג, צו אנ'אוקראינישער־דאר־פישער מיט מיפען, האט זענען פרעמד דעם טאטאר—איז געווען א רבין־טער און ריזיקאלישער און האט גע־פארדערט גרויסע אנשטרענגונגען כדי עס הי געהעריג אהערצושטעלען.

יעצט הענען דער אויפפיהרונג: די פרייען האבען זייערע אייגענע אויסגע־פיהרט גלענצנד. פרוי ראזנער אלס אזראאיט האט נוט אהערנעשטעלט די שטיענגע בעפעהלענדע פוירישע הור־מין און גלייכצייטיג די אונטערשעינונג חיב פון איהר שטרעבען מאן; פרל. מעלאקאוויטש אלס מאגיא—די שנור הייקט גוט מיט איהר פרייער און גרא־ציעזער האלטונג אויף דער מצענע, אפילו פון יערען חשיב פון דער קלי־נער ראלע פון דער פרל. בלומענ־קראנץ האט זיך געפיהלט אנ'אינער־ליכער ציטער.

לעבעדיג, בולט, שארף און זייערע מיעפע איבערלעבונגען איז געווען דער נאנצער מענער־פערסאנאל. ה' לעהענ־שטיין—אלס משקע—אויסגעצייכענט, א שאר נור, האט, צוליעב די מעלני־שע מצענישע שיערינקייטען, האט ער דעם פינאל שלעכט אויסגעפיהרט דאס האט נורם געהען א גרויסען דעפעקט; ה' אלטמאן האט מיט ערשאלג אהע־נעשטעלט דעם נעיעזעלעם דיאמאי־פיאמאק, האט הערט נעלעכענט אלס א שחערע ראלע; גלענצנדער איז געווען ה'מ. קויפמאן אלס דער בנאב. ער האט נעשפילט מיט הערען זייהר נים

אומגערימט און אונגעמערקט האט זיך בייַ אונז געשאפען א ווינקעל, פון א גרויסען און ארטיסטישען ווערט. איך מיין — דעם דראמאטישען קרייז בייַם „מאָז".

דער דריטער אויפטריט פון דעם קרייז, וועלכער איז פארנעקומען אין מעשער „ראזמטיאמאשטשי" פרייטאג דעם 15 ד. ח. איז געשטאנען אויף א הויכען ארטיסטישען ניוואו, די אויפ־פיהרונג פון י. ר. בערקאָוויטש'ס „משומד" איז אונבערגעשטיגען אלע ערוואַרטונגען.

אויף דעם ארט איז כראי אנצוהייי־זען אויף דער אריטקייט פון יודישען רעפערטואר און דאריבער האט א דרא־מאטישער קרייז גרויסע שווערינקייטען בייַם אויסוואהל פון א פיעסע, וואס זאל זיין צוגעפאסט צו זיינע אייגענע כחות.

דער איבערגאנג פון „גרויסען בי־הינס" און „ישקע מוזיקאנט" צום „משומד"—פון א רבין־יודישער סביבה מיט אלע בעקאנטע יודישע מיפען, מיט וועלכע מיר קומען יערען טאג אין בערי־הרונג, צו אנ'אוקראינישער־דאר־פישער מיט מיפען, האט זענען פרעמד דעם טאטאר—איז געווען א רבין־טער און ריזיקאלישער און האט גע־פארדערט גרויסע אנשטרענגונגען כדי עס הי געהעריג אהערצושטעלען.

יעצט הענען דער אויפפיהרונג: די פרייען האבען זייערע אייגענע אויסגע־פיהרט גלענצנד. פרוי ראזנער אלס אזראאיט האט נוט אהערנעשטעלט די שטיענגע בעפעהלענדע פוירישע הור־מין און גלייכצייטיג די אונטערשעינונג חיב פון איהר שטרעבען מאן; פרל. מעלאקאוויטש אלס מאגיא—די שנור הייקט גוט מיט איהר פרייער און גרא־ציעזער האלטונג אויף דער מצענע, אפילו פון יערען חשיב פון דער קלי־נער ראלע פון דער פרל. בלומענ־קראנץ האט זיך געפיהלט אנ'אינער־ליכער ציטער.

לעבעדיג, בולט, שארף און זייערע מיעפע איבערלעבונגען איז געווען דער נאנצער מענער־פערסאנאל. ה' לעהענ־שטיין—אלס משקע—אויסגעצייכענט, א שאר נור, האט, צוליעב די מעלני־שע מצענישע שיערינקייטען, האט ער דעם פינאל שלעכט אויסגעפיהרט דאס האט נורם געהען א גרויסען דעפעקט; ה' אלטמאן האט מיט ערשאלג אהע־נעשטעלט דעם נעיעזעלעם דיאמאי־פיאמאק, האט הערט נעלעכענט אלס א שחערע ראלע; גלענצנדער איז געווען ה'מ. קויפמאן אלס דער בנאב. ער האט נעשפילט מיט הערען זייהר נים

אין דער שריר ווילט נישט בלייבען, נאר אויב איך דאב איהם נעלעזען הייל־רעדען איז עס געווען א אויסגעצי־כענטע רופלאמאטיע פון מיין זייט (נישט קשה איך בין א קענער און קאן זיך דערלייבען אויף א שטיקעל ריפ־לאמאטיע) איך האב געהאלט אז די מענשהייט העלכע האט מיך נישט אנערקענט, די ברואים האט הייבען מיך די לעצטע צייט איינגערוירט, זע־לען הייסען מיין הערט.

ריאמאנטען, מוזט איהר הייסען — זאגט הייטער דער קוידלען קענינ — זענען פערהאן צחיערלייך, עס זענען פערהאנען ריאמאנטען, האט הייבען קלייען הי הורזשלעך און טרעט דעם דאס זיי הערען אויסגעגראבען מיט מענשליכען שייהס, געהערען זיי גאר צו געצעהלטע יהידים, און עס די דא־זיגע ריאמאנטלעך הערען אנגעהיטען הי דאס אויג אין קאפ, זיי הערען בע־האלטען בחדרי חדרים, הייפיעל מענ־שען זענען שוין אומגעקומען אז צו־ליעב די קלייגע נישטיגע שמייגדלעך, הייפיעל רויבערייען און רצחות איז שוין צוליעב די גשרישע שמייגדלעך פארגעקומען און די גשרישע העלט שטרעבט פארט צו זיי, צו די דאזיגע העלכע ברענגען אנסאלוט קיין שום פראקטישען נוצען נישט. און אין מיר האבען זיי איינגאנצען פערגעסען, זיי האבען נישט אנגעשאצט מיין הערט, שטיין קויהלען האבען זיי מיר א גע־מען נעגעבען און אין קעלער האט מען מיך אויעקגעלעגט, מיט גימול האט מען אויף מיר געקוקט, מען האט פון מיר חוק געמאכט, מען האט מיך איינגערוירט, עס איז אבער פערפולט

נעהאלטען ראס מעסיל, איך האב חיי־טער נישט געקאנט אויסהאלטען, איך האב געהאלט חיזען די גשרישע מע־שעלך, אז איך האב א קראפט, אז הען נישט איך הייל די הייב חיוב ומוחיב נעהאלטען און אז איך קומ גיסט גרינג אן אויף דער הייל, פויזענדער מענשען ליגען גאנצע לעבען בענרא־בען אונטער ד'רערד. בוז זיי בעקומען מיך און איך בעהיעב אלעס צום לע־בען, די גאנצע אינדיפטריע, אלע טראנספארטען בעהיענען זיך נאר א דאנק מיר.

אט האב איך אויף עמליכע טעג נעלעזט מיין קאנקורענט הערשען, זעהט ווארום עס איז געווארען, אלע פיחיים האט חבען גאנצע הויפענס חיסע דיאמאנטען, זענען געהאלטען הי הילפלאזע קינדער, האסטו נעזעהען הי אזוי די רייכע דאמען אין ווארשא און לאדז, שענעסהיען אין די קארש־קילענע פעלצען מיט דיאמאנטען אויף די פינגער, האבען זיך געבעטען אין א שטיקעל שוואר־צען דיאמאנט און נישט בעקומען, עס האבען נישט קיין חיסע דיאמאנטען, זיי הייבען קלייען הי הורזשלעך און טרעט דעם דאס זיי הערען אויסגעגראבען מיט מענשליכען שייהס, געהערען זיי גאר צו געצעהלטע יהידים, און אט די דא־זיגע ריאמאנטלעך הערען שענעהיטען הי דאס אויג אין קאפ, זיי הערען בע־האלטען בחדרי חדרים, הייפיעל מענ־שען זענען שוין אומגעקומען אז צו־ליעב די קלייגע נישטיגע שמייגדלעך, הייפיעל רויבערייען און רצחות איז שוין צוליעב די גשרישע שמייגדלעך פארגעקומען און די גשרישע העלט שטרעבט פארט צו זיי, צו די דאזיגע העלכע ברענגען אנסאלוט קיין שום פראקטישען נוצען נישט. און אין מיר האבען זיי איינגאנצען פערגעסען, זיי האבען נישט אנגעשאצט מיין הערט, שטיין קויהלען האבען זיי מיר א גע־מען נעגעבען און אין קעלער האט מען מיך אויעקגעלעגט, מיט גימול האט מען אויף מיר געקוקט, מען האט פון מיר חוק געמאכט, מען האט מיך איינגערוירט, עס איז אבער פערפולט

נישט געלעזט אזויפיל רוערען.

איך הייב אבער נישט — ענדיגט ער זיין איינערהיו — צו זיי אט די מענשען העלען שוין הייסען הי מיך צו שעצען, צו די דאזיגע לעקציע העט שוין פאר זיי זיין א הערנינג אויף שבעטער, אז זיי די רייכע זאלען הי־טען, אז בעת עס קומט הינטער זע־לען זיי רחמנית האבען אויף זייערע ארימע ברודער און זיי פערשאפען קויהלען, הארום הען נישט די ארינע אויסגעהונגערטע העלט איך זיך נישט אזוי שעל אונטערגעבען, הארום זיי אט די רייכע דאמען שטיי־דלעך, אז זייערע הערצער האט זענען אזוי הארט הי די ריאמאנטען זאלען אביסעל הייל'ער ווערען, דאן הייל איך זיי שטעהען צו הילף און אלע גוי־טען.

אויעקגעהענדיג פון זיין שוואר־צען מעיעסטע, האב איך זיך דערמאנט אין א ראטאן פון אונגערישען שריפט־שטעלער זשאקי הענען די שוואר־צע ריאמאנטען, האט העלען אין דער נאהנטסטער צוקונפט שפולען א חוב־טיגע ראלע אין מענשלוכען לעבען און אט איז געקומען דער משמעות הען די שוואר־צע ריאמאנטען זאלען נעהאלטען די אקטועלסטע פרעגע אונזער לעבען.

סמאָל.

קליינער פעליעטאן.

שוואַרצע דיאמאנטען.

איך האב לעצטענס געהאט א אינ־טערביו מיט זייער מעיעסטע, די שוואַרצע דיאמאנטען, עס איז מיר אפילו נישט אזוי לייכט אנגעקומען, מחמת לעצטענס איז זיין מאיעסטע געווען פערפאנצערט מיט פויזענד שלעסער.

איך האב אהם געזוכט אין אלע קויהלען מקלארעס אין די מאניספרא־טען און נישט געפונען, איך האב אהם זאגאר געזוכט אין די רייכע סאלאנען און אויף דערט אין ער נישטגעהען בנמצא.

ענדליך נעך לאנגע השתדלות'ן, הען איך האב זיך שוין געהאט אנגע־פרוירען הענר און מיט און דער עיקר די, אויערען, האב איך אנגעטרעפען אהם אליין, דעם שוואַרצען קענינ, דער אלמיגהערשער, דעם דיקטאטאר אויבער דער העלט.

איך האב זיך פאר אהם פערגע־שטעלט, און ער זעהענדיג, אז איך בין מיהם א אונטערטעניגער קנעכט, האט בעהיליגט מיר צו שענקען עטלי־כע נעצעהלטע מינוטען.

אלערהעכסטער קענינ — האב איך אנגעהויבען — דאס אין די מעשה האט די הסט אונז דעם הייגטיגען חונטער אזוי בעשטראפט ניט א קיק הייפיעל אומגליקען עס זענען געקומען אויף דער העלט צוליעב דיר, איך הויב אהם אן צו דערצעהלען, הי אזוי עס זענען פערפרוירען געווארען קליינע קינדער, הי הערלף האבען זיך צוליעב די קעלטען ארמענערינסען און

די דערפער און מענשען אויפגעפרי־סען, הי אין די גרויסע שטעדט זענ'ן די שענסטע און בכבוד'סטע מענשען געזעסען אין קעלט און געפרוירען, איך הויל אהם נאך דערצעהלען הע־גען די גרויסע פרעסט געשעהען, נאר ער, זיין שוואַרצער מאיעסטעט גיט א פינגעל צו מיר מיט זיין אויגען אז איך זאלן שווייגען, דאן הויבט ער אן מיר צו ענטפערן, ער אזלט זיך נישט רעדט לאנגזאם. נאר דאס אלץ שפע־טער, צינדט ער זיך מעהר אן און זאגט:

— קינד כל, האסטו א פאלשע פרעמענסיע פארהאנדענדיג מיר, אז איך בין שולדיג אין די קעלטען, דאס נעהער שוין נישט צו מיין ממשלה, די קעלטען נעהערען צו מיין שונא דעם אייז און פרעסט קענינ, דער הייס־גרויער קענינ האט געזעלטינגס נאר עטליכע חדשים אין יאהר און דאס־מאלס הייזט ער ארום זיין גרויס רשעות. הארום ער דער פראסט קע־ניג הייס נישט פון רחמנות, ער רופט זיך מאקע דער גרויזאמער, איך האב מיט אהם שייביג נעפיהרט מלחמות און האב אהם נובר געהען, הי־יאהר האט ער אבער מיך מנצח נעהען, און נישט דערפאר הייל איך האב זיך נע־פיהלט שוואַלער פון אהם, אזוי הייט הייל עס נאך נישט, איך, הען כ'הויל נאר קען איך זיך מיט אהם אין אין מאן אנ'עצה נעבען, אז עס זאל פון

מאָ־אטאריום אויף הינאטעק · חכות קען די מקוה יעדען טאג דורך די מלוים געשטעלט ווערען אויף לויט־פעציע און מען מוז אומבעדינג די חיבות בעצאהלען, אויב מען הייל נישט פערלירען אזא פערמעגען און אזא הויכטיגען און נויטיגען שנשטאלט, ווי עס איז די שטאדטישע מקוה.

צו דעקען די חיבות—ערקלערט חבר ה' גאָלדשטיין—האבען מיר נישט קיין שנרעץ קהלע, הי נאר צו נע־מען א הלואה אין דער שטאדטישער קרעדיט־געזעלשאפט, הארום די חיענע בעפעלקערונג קען מען דאך נעהים מיט אזא סומע נישט בעלאסטען, אז מען זאל העכערן דעם עטאט, דאס איז אנ'אונמעגליכע זאך, דאריבער אפעלירט ער צום ראט, אז ער זאל בעשטעטיגען דאס נעמען פון דער פאדערונגספא 100 טויזענד זלאטע, א לעך העלען נעטא גרעסר דעקען די חובות פון דער מקוה.

די דאזיגע פרעגע- רופט ארויס א לענגערען ויכוח. פרנס פעגעל טע־דעלט אין שארפע ווערטער דאס הארט די פערהאלטונג קיסט שטענדיג צום ראט מיט די היכטיגסטע פארשלאגען אין דער לעצטער מינוט און מ'ט'ן דרוק פון הארען די פעראנטוואר־ליכקייט אויפ'ן ראט הייל מען אז דער ראט זאל שטענדיג נשכקומען זייערע האוגשען, נישט געבענדיג איהם קיין צייט זיך צו בעטראכטען.

אין פרינציפ איז קיינער נישט נע־גען דעם, הייל יעדער פערשטעהט, אז מען קען די מקוה נישט לאזען פער־קייפען אויף ליציטאציע און קיין אנ־דערע הכנסה אויף נעלד איז נישטא, אבער פארט, הי נעזאגט, קען די איצ־טיגע הענען אזא ד'לטיגע פראג־נע קיין בעשלוס נישט אנגעטען און מ'הערט בעשלאסען נישט אנצושקען די פראגע אין דער פינאנץ קאמיסיע פון ראט, וועלכע זאל זי אלזייטיג בע־האנדלען אין אין עטליכע טעג פאר־שטעלען פאר'ן פלענום.

מען מרעט צו צום פינקט הענען עטאט. לויט'ן נעזעץ דארף דער ראט פעסטשטעלען די אלגעמיינע סומע פון עטאט פאר'ן ליפענדען יאהר, אויך דעם סינימום און מאקסימום פון די

„דער משומד"

פון י. ר. בערקאָוויטש

(אויפגעפיהרט רוב'ן דראמאטישען קרייז בייַם „מאָז").

אומגערימט און אונגעמערקט האט זיך בייַ אונז געשאפען א ווינקעל, פון א גרויסען און ארטיסטישען ווערט. איך מיין — דעם דראמאטישען קרייז בייַם „מאָז".

דער דריטער אויפטריט פון דעם קרייז, וועלכער איז פארנעקומען אין מעשער „ראזמטיאמאשטשי" פרייטאג דעם 15 ד. ח. איז געשטאנען אויף א הויכען ארטיסטישען ניוואו, די אויפ־פיהרונג פון י. ר. בערקאָוויטש'ס „משומד" איז אונבערגעשטיגען אלע ערוואַרטונגען.

אויף דעם ארט איז כראי אנצוהייי־זען אויף דער אריטקייט פון יודישען רעפערטואר און דאריבער האט א דרא־מאטישער קרייז גרויסע שווערינקייטען בייַם אויסוואהל פון א פיעסע, וואס זאל זיין צוגעפאסט צו זיינע אייגענע כחות.

דער איבערגאנג פון „גרויסען בי־הינס" און „ישקע מוזיקאנט" צום „משומד"—פון א רבין־יודישער סביבה מיט אלע בעקאנטע יודישע מיפען, מיט וועלכע מיר קומען יערען טאג אין בערי־הרונג, צו אנ'אוקראינישער־דאר־פישער מיט מיפען, האט זענען פרעמד דעם טאטאר—איז געווען א רבין־טער און ריזיקאלישער און האט גע־פארדערט גרויסע אנשטרענגונגען כדי עס הי געהעריג אהערצושטעלען.

יעצט הענען דער אויפפיהרונג: די פרייען האבען זייערע אייגענע אויסגע־פיהרט גלענצנד. פרוי ראזנער אלס אזראאיט האט נוט אהערנעשטעלט די שטיענגע בעפעהלענדע פוירישע הור־מין און גלייכצייטיג די אונטערשעינונג חיב פון איהר שטרעבען מאן; פרל. מעלאקאוויטש אלס מאגיא—די שנור הייקט גוט מיט איהר פרייער און גרא־ציעזער האלטונג אויף דער מצענע, אפילו פון יערען חשיב פון דער קלי־נער ראלע פון דער פרל. בלומענ־קראנץ האט זיך געפיהלט אנ'אינער־ליכער ציטער.

לעבעדיג, בולט, שארף און זייערע מיעפע איבערלעבונגען איז געווען דער נאנצער מענער־פערסאנאל. ה' לעהענ־שטיין—אלס משקע—אויסגעצייכענט, א שאר נור, האט, צוליעב די מעלני־שע מצענישע שיערינקייטען, האט ער דעם פינאל שלעכט אויסגעפיהרט דאס האט נורם געהען א גרויסען דעפעקט; ה' אלטמאן האט מיט ערשאלג אהע־נעשטעלט דעם נעיעזעלעם דיאמאי־פיאמאק, האט הערט נעלעכענט אלס א שחערע ראלע; גלענצנדער איז געווען ה'מ. קויפמאן אלס דער בנאב. ער האט נעשפילט מיט הערען זייהר נים

אומגערימט און אונגעמערקט האט זיך בייַ אונז געשאפען א ווינקעל, פון א גרויסען און ארטיסטישען ווערט. איך מיין — דעם דראמאטישען קרייז בייַם „מאָז".

דער דריטער אויפטריט פון דעם קרייז, וועלכער איז פארנעקומען אין מעשער „ראזמטיאמאשטשי" פרייטאג דעם 15 ד. ח. איז געשטאנען אויף א הויכען ארטיסטישען ניוואו, די אויפ־פיהרונג פון י. ר. בערקאָוויטש'ס „משומד" איז אונבערגעשטיגען אלע ערוואַרטונגען.

אויף דעם ארט איז כראי אנצוהייי־זען אויף דער אריטקייט פון יודישען רעפערטואר און דאריבער האט א דרא־מאטישער קרייז גרויסע שווערינקייטען בייַם אויסוואהל פון א פיעסע, וואס זאל זיין צוגעפאסט צו זיינע אייגענע כחות.

דער איבערגאנג פון „גרויסען בי־הינס" און „ישקע מוזיקאנט" צום „משומד"—פון א רבין־יודישער סביבה מיט אלע בעקאנטע יודישע מיפען, מיט וועלכע מיר קומען יערען טאג אין בערי־הרונג, צו אנ'אוקראינישער־דאר־פישער מיט מיפען, האט זענען פרעמד דעם טאטאר—איז געווען א רבין־טער און ריזיקאלישער און האט גע־פארדערט גרויסע אנשטרענגונגען כדי עס הי געהעריג אהערצושטעלען.

יעצט הענען דער אויפפיהרונג: די פרייען האבען זייערע אייגענע אויסגע־פיהרט גלענצנד. פרוי ראזנער אלס אזראאיט האט נוט אהערנעשטעלט די שטיענגע בעפעהלענדע פוירישע הור־מין און גלייכצייטיג די אונטערשעינונג חיב פון איהר שטרעבען מאן; פרל. מעלאקאוויטש אלס מאגיא—די שנור הייקט גוט מיט איהר פרייער און גרא־ציעזער האלטונג אויף דער מצענע, אפילו פון יערען חשיב פון דער קלי־נער ראלע פון דער פרל. בלומענ־קראנץ האט זיך געפיהלט אנ'אינער־ליכער ציטער.

לעבעדיג, בולט, שארף און זייערע מיעפע איבערלעבונגען איז געווען דער נאנצער מענער־פערסאנאל. ה' לעהענ־שטיין—אלס משקע—אויסגעצייכענט, א שאר נור, האט, צוליעב די מעלני־שע מצענישע שיערינקייטען, האט ער דעם פינאל שלעכט אויסגעפיהרט דאס האט נורם געהען א גרויסען דעפעקט; ה' אלטמאן האט מיט ערשאלג אהע־נעשטעלט דעם נעיעזעלעם דיאמאי־פיאמאק, האט הערט נעלעכענט אלס א שחערע ראלע; גלענצנדער איז געווען ה'מ. קויפמאן אלס דער בנאב. ער האט נעשפילט מיט הערען זייהר נים

באנדע, הי אויך דער פווער אקים.

צום סוף פון מען אונטערשטרייכען מיט צופרידענהייט, אז מרעץ די בע־גרעניצטע טעכנישע מיטלען פון'ם קייטי, איז די פארפעקטערזאציע פון אויך דער גרים נעהענען אויסגעצי־כענט. ס'איז צו בעטערען, אז דער קרייז בעטיהט זיך, אז די אויפפיהרונ־גען זאלען זיין הי געהעריג אהעקגע־שטעלט.

מיר האלטען געהאלט, אז דער קרייז זאל געפונען אזוי פיל אינערליכע כחות און אזוי פיל פערשטענדניש בייַם משענסטאכאווער פובליקום, אז ער זאל קענען הייטער נעהן מיט זי־כערע פריט אויף דעם אויפדערוועהל־טען הענ מיט דעם נרעסטען ערפאלג.

א.

בעקאנטמאכונג.

צו דער משענסטאכאווער יודישער בעפעלקערונג.

איך מאך בעקאנט די יודישע בעפעלקערונג אין משענסטאכאוו אז בייַ וועלכע עלטערן עס וועט געבוירען ווערען א יונגעל ראדף דער פאטער זיך גלייך אין איינגעגעם אינטערעס ווענדען צו דער פרוי ספעציאליסטין פון אר־טאפערישען הייל־אנשטאלט פאר ברוך־לייַדענדע דיר. ראַפאַפאָרט משענ־סטאכאוו פילסידסקי 1 „האָטעל קאליסקי" צימער 9.

PODZIĘKOWANIE.

Serdeczne podziękowanie wyrażam mistrzyni-specjalistce dla przepukliny p. Dyr. RAPAPORT, która przyjmuje w hotelu „Kaliskim", za wyleczenie mnie z ciężkiej choroby.

M. WAJSBERG
Częstochowa, Warszawska 23.

דאנקזאגונג.

דעם בעסטען דאנק דריק איך אויס דער בעריהמטער קינסטלערין־ספעציאליסטין פאר ברוכלייַדענדע דיר. ראַפאַפאָרט וועלכע נעמט אויף אין האָטעל „קאליסקי", פאר אויסהייַלען מיך פון א ברוך אויף וועלכען איך האב געליטען א לענגערע צייט.

מ. ווייסבערג
משענסטאכאוו, וואַרשאַווער 23.

טעלעגראַם! — ראַטעוועט אייער געזונד

אָהן בלוט און אָהן מעסער! — היט אייך פאר פערקריפלונג!

קומט עס זאל נישט זיין צו שפעט!

לעדענדע אויף פערשידענע נעב עכליכקייטען און קרעפטיגונ־גען! רעשונג הילף, רפואה פאר ברוך־קראנקע מענער, פרויען און קינדער, — פערנאכלעסיגט אייך נישט, הייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשן־קאפ און ווי א וואַשער־קאן און קאן זיין לעבענס געפעהר־ליך, אגן בראנדיג ווערען. איך נעם אויף לערענדע: 1) אויף ברוכען בוימברוכען, נעבעדס־סוטער־ברוכען און העגנע־ברוכען, 2) פערקרומטע פלייצעס (הויקערס), לעהמונגען, אלערליי פוס־פערקריפלונגען. פאר פרויען מיט־געשוואלענע פיס — נומענע זאקען, פאר פעס־לייַפיגע — פעציעלע נומענע באנדאזשען וואס מאכען מאנער די פיגור. דער קראנקער ווערט געהאלפען מיט פעציעלע גומענע הייל־באנדאזשען און פראנצויזישע מאזאזשען, פאר פערקרומטע פלייצעס גאר־פעסען אין ארטאפעדישע אפא־ראטען הי אויף נימאסטיק. אויב איהר ווילט אייך ע יאהרען אויסלעבען שהן אפעראציעס הענדעס אייך דאן צום אויסלענדישען ספעציאליסט, וועלכער באזוצט א 20-יעהריגע פראק־טיק, און אין נאר נעקומען צו אונז אויף א קורצע

Powiatowa Kasa Chorych w Częstochowie.

L. Dz. 3010|29.

OGŁOSZENIE

Do Ubezpieczonych w Powiatowej Kasie Chorych.

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Częstochowie na zasadzie swej uchwały z dnia 4 czerwca 1928 roku, jakoteż z dnia 11 lutego 1929 r. wprowadza następującą reorganizację w lecznictwie w ambulatorjum centralnem, a mianowicie:

a) W LECZNICTWIE AMBULATORYJNEM

1) Godziny przyjęć lekarskich we wszystkich działach lecznictwa w ambulatorjum centralnem ustanawia się zasadniczo od 9 do 12 i od godz. 15 (3) do 18½ (16½) za wyjątkiem nie dziel i świąt.

2) Biura wydawania kart chorobowych czynne będą od godziny 8½ do 11½ i od godz. 14½ do 17½ (od 2½ do 5½ po południu) za wyjątkiem niedziel i świąt. Wejście dla chorych otwarte będzie od godz. 8 rano.

3) Wolny wybór lekarza w ambulatorjum zagwarantowany zostaje tylko o tyle, o ile odnośny lekarz w danym dniu będzie mógł w swych godzinach przyjęć załatwić wszystkich zgłaszających się do niego, w przeciwnym razie chorzy skierowani będą do innych lekarzy, względnie mogą zapisać się na następne dnie do wybranego przez siebie lekarza.

4) Lekarz, który leczy chorego na jedną i tą samą chorobę przez 4 tygodnie, w którym to czasie zdaniem lekarza winna nastąpić poprawa, a takowa nie następuje — winien wystąpić do Wydz. Lek. z wnioskiem o skierowanie chorego na konsyljum lekarskie, celem ustalenia, czy rozpoznano chorobę właściwie i czy leczenie jest celowe. Także choremu przysługuje prawo zwrócić się do Wydz. Lek. z uzasadnioną prośbą o zmianę lekarza, względnie wyznaczenia konsyljum lekarskiego.

b) W LECZNICTWIE DOMOWEM

1) Wizyty domowe przy chorobach wewnętrznych i dziecinnych zgłaszać można codziennie od godziny 8 do 12 i od 14 do 17½ w gmachu Kasy Chorych wejście główne, I piętro, pokój № 46. Wizyty te załatwiane będą przez lekarzy pogotowia wizyt domowych o ile możności bezzwłocznie po zgłoszeniu. W ten sposób uprzystępni się członkom Kasy i ich rodzinom uzyskanie szybkiej pomocy bez oczekiwania tak, jak dotychczas na przybycie lekarza po kilka, czy kilkanaście godzin. O ile przy załatwianiu wizyt domowych przez lekarza pogotowia wizyt domowych zajdzie wypadek cięższej choroby, wymagającej dłuższego leczenia, wówczas lekarz pogotowia wizyt domowych donosi o tem Wydz. Lek., a ten wyznacza lekarza— celem leczenia danego chorego (już to z własnej inicjatywy, już też w myśl życzeń danego ubezpieczonego, czy chorego), a w tym wypadku wybrany lekarz będzie tylko wówczas przydzielony, o ile będzie w stanie wizytę tą ze względu na inne prace—załatwić.

2) Wezwanie do chorych chirurgicznych, akuszeryjnych, ginekologicznych, skórnych, laryngologicznych, okulistycznych i neurologicznych jakoteż wezwania do chorych potrzebujących dłuższego leczenia za wyjątkiem wypadków nagłych, należy zgłaszać pod wyżej wskazanym adresem do godz. 12 w poł.

W wypadkach nagłych interwenjuje pogotowie lekarskie, które zarządza przyjazd lekarza specjalisty.

3) Ambulatorjum laryngologiczne t. j. chorób oczu, gardła i nosa uruchomione zostaje w gmachu centralnem od 1 marca 1929 r., a do 28 lutego 1929 choroby te leczone będą tak, jak dotychczas.

4) Ambulatorjum № 1 na Zawodziu i № 5 na Częstochowiance są punktami wydzielonemi i wizyty domowe członków i członków rodzin zamieszkałych w dzielnicy Zawodzie i Ostatni Grosz załatwiają bezpośrednio te ambulatorja.

Tą nową reorganizację lecznictwa wprowadza się w życie od 18 lutego 1929 t. j poniedziałku.

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Częstochowie.

Przewodniczący Zarządu: (—) E. Wichura.

Dyrektor: (—) W Miłkowski.

נדבות

פאר דער אלטער קראנקער פא־מיליע אין די באראקען

איך אונזער ריף האבן זיך אָנגע־רופען און ארבנגעטראָגען אין רעראק־ציע זייערע נרבית דן ה"ר: שמואל נעלבהויער 5 זל., ש. לויקסענבערג 8 זל., י. ם. בריזשאסקי 2 זל., רער. „משענסט. צייטונג" 5 זל. ס"ה 15 זל. חיטערע שטיצע אין נרוסיג.

אין מאַנופאַקטור־געשעפט

א. שומאכער,

אלעע 8

ווערט געזוכט אַ לערן־יונגעל אָדער אַ לערן־מיידעל.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Częstochowy niniejszem podaje do ogólnej wiadomości iż ogłoszenia w sprawie godzin otwierania i zamykania zakładów handlowych obowiązujących w m. Częstochowie od dnia 15 lutego 1929 roku — są rozplakatowane na miejskich tablicach ogłoszeniowych na mieście i przed Magistratem. MAGISTRAT.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Częstochowy podaje do wiadomości mieszkańców m. Częstochowy, że Rada Miejska uchwaliła w dniu 20-XII-1928 r. następującą taryfę opłat za używanie wody i kanałów:

TARYFA

opłat na pokrycie kosztów założenia i utrzymania kanalizacji i wodociągów w mieście Częstochowie na rok 1928|29.

Wysokość opłat wynosi:

A. Opłaty wodociągowe:

1) dla ilości minimalnej (według § 10 i 14 przepisów wodociągow.) **10%** od przedwojennego komornego;

2) powyżej ilości minimalnej oraz dla budynków o nieokreślonej wartości czynszowej **0 50** zł.

3) dla wody używanej do celów przemysłowych:

powyżej	200 m.	miesięcznie	— 0,40 zł.
„	400 m.	„	— 0,30 „
dalsze			— 0,25 „

Za wynajem wodomierzy:

średnicy	13	m|m	— 1,00 zł.	miesięcznie
„	20	„	— 1,25 „	„
„	25	„	— 1,50 „	„
„	30	„	— 1,75 „	„
„	40	„	— 2,00 „	„
„	50	„	—15,00 „	„
„	75	„	—20,00 „	„

B. Opłaty kanałowe:

1) **10%** od przedwojennego komornego, wzgl. dla budynków o nieokreślonej wartości czynszowej 0,50 zł.

za 1 m³ dostarczonej wody, wykazanej przez wodomierz w poprzednim okresie;

2) **0.25** zł. za 1 m³ odprowadzonej wody, zużytej dla celów przemysłowych pg. wskazań wodomierza dla doprowadzonej wody w poprzednim okresie;

3) **0.10** zł. rocznie za 1 m² gruntu drenowanego;

4) **0.05** zł. miesięcznie za 1 m³ wody z zakładów przemysłowych, nie pochodzącej z wodociągów.

Dla domów nowowybudowanych, posiadających wyłącznie jedno i dwuizbowe mieszkania (przyczem kuchnię uważa się za izbę), oblicza się wszystkie procentowe opłaty na podstawie komornego, przypadającego za takie same lub podobne lokale w domach z przed 1914 roku.

Dla wszystkich innych nowych domów podstawą do obliczenia procentowych opłat służy faktyczne komorne, opłacone przez lokatorów.

C Opłaty inne:

1) Za zatwierdzenie instalacji	od podania	Zł. 5.00
	od arkusza planu	„ 0,50
2) Za powtórne odczytanie wodomierza		„ 1,00
3) Za wezwanie do zapłaty	— —	„ 0,50
4) Za sprawozdnie wodomierza	— —	„ 10,00
5) Za dostarczenie pompy do próby	—	„ 20,00
6) Za odbiór instalacji	— — —	10,00

HEMOROIDY

HEMORIN KLAWE

WSZELKI BÓL GŁOWY USUWA

ZNAKOMICIE „SOWA"

אויסשרת שמונג פון לאנגרשטריום בי דער אפטעק פס. האמבורגער אין קאמפ. לאדז, גלובנא 50.

ARENA GROZY

פון שבת דעם 23 פעברואר אין חיטערע טעג.
דער ריזינסטער און אויסגעצייכענסטער צירק־שלאגער!
ריזיגע צירק־דראמע אין 2 סעריעס 12 אקטען. — דער גאנ־צע אין אמן פראגראם. — אין דער ראל פון דער צירקשי־קע עהא **מארי דזשאנסאן.**
א קאנפליקט צווישען פרודער־ליבע און — ליבע צו א פרוי. — באהן קאטאסטראפע אין א טונעל. — אויסגעצייכענטע צירק־ פראדוקציע. — מארד בשעת אויפרעגונג.

מעאטער „אדעאן" אלעע 27.

לעצטער מאנאם 9-15 שחענד.

NOWOCZESNY CASANOVA

פון פרייטאג דעם 22 ביז מאנטאג דעם 25 פעברואר.
דער בעל־בטסטער אין דער וועלט, דער אמאנם אין דער פביבה פון דזשעק. פרויען
האַרי לידכע
וויוויאן גיבסאן און אנדערט
דער פילם וועט ענטציקען אלע פרויען, וועט בעגייסטערען אלע טענער, פערכישופ'ן גאנץ טשענסטאכאוו.

מעאטער **נאוואשצי** אלעע 12.

לעצטער מאנאם חאלב 10.

ZYCIE JEST PIĘKNE

פון פרייטאג דעם 22 פעברואר אין חיטערע טעג.
דראמע אין 10 גרויסע אקטען. אין דער הויפט־ראל
מארי אסטאר.
ליבעס־מראגעדיע פון א שעהגער פרוי, וועלכער עס דרעהט בלינד צו ווע־רען. ווען זיך שב פון איהר געליבטען און רעזם כרי צו פערגעסען.

סענסאציע! סענסאציע!
איבער'ן פראגראם:
מים פאלאניא
וולאדיסל. קאסטאקיבנא
אויפ'ן עקראן אין דער נעזעל־שאפט פון די קאנק. שעהנהייטען.

מעאטער **„ארעאן"** אלעע 27.

לעצטער מאנאם 9-15 שחענד.

קינא־טעאטער **„ZŁOTE RUNO"** ערשטע־ריע 26

Redaktor Izrael PŁOCKIER Wydawca B. BOCIAN Druk. B. BOCIAN I-sza aleja 5.

ניצול געווארען: פון א זיכערן טויט.

שבת 3 נאכמיטאג איז ה' אנטש מאנעל אדורכגעגאנגען דורכ'ן משע־יאזר נישט בעמערקענדיג, אז דיו מא־נען מוישען זיך אין אין א געהיטען מקומעס איז אונטערגעלעגען א חש־גן, העלכער האט רעם ה' ס. א שטוים געמאכן אין איהם מיטנעשלעפט 40 מעטער, מיט גרויס מיה איז געלונגען אַנצושטעלען די חאנטען אין רעם ה' מאנעל שטייער נעגופען, האט ער איז געהען איבער א שעה נישט בעם בע־וואוסטזיין. די איבעראראשט יענען אלץ געטארען זעהענדיג אזה'ס איז אָנגעקומען מיט גלייזע מוטע שריט, אויפער רער מאלטע, האט איז צוריקען געהע־רען אין די נעגעלע פון די פינגער העלכע זענען אָנגעריסען געהערען מים האלטען זיך אין האנען, און האט עס האט נעדויערט א געוויסע צייט ביז מען האט איהם דערפינטערט פון די־מען חלשות.

די באהן־בעאמטע העלכע זענען גע־קומען פערשטעהן די מוי רעם נס איז געשעהען.]

עס האלט געהען א יושר אז די מאשינעענרע קרייזען זאלען אינטער־הענדען אז עס זאל געמאכט ווערען א בריק איבער'ן משעיאזר אין נישט רוזוקירען דאס לעבען פון די הונע בירגער. העלכע זענען אינגעשטעלט ווערעס פאל מיט סכנות נפשות.

יאנאס מורקאוו מיט זיין טרו־פע אין משענסטאכאוו.

הענט פרייטאג און מארגען שבת העלען אין משענסטאכאוו הילען די קינסלער יאנאס מורקאוו דער רעזשי־סע־ פון „די פוילישע העלדער" און די קינסלערין דיאנא גלומענפעלד, שיט זיי נעמען אויך אנטייל דער אויס־נעטיכענער ארטיסט מאנדעלבלום, מעמ אוריך, דור ליכט א. אנד. אלע מיטגלידער פון דער פולנער טרופע.

עס איז איבריג צו זאגען, אז די עפיזע פערשטעלונגען האט די מר־מיסטען העלען אונז נעבען, הגם זיי א נחת רוח פאר'ן בעסערן יודישען מאמער עולם.

פרייטאג ווערט אויפגעפיהרט „לי־דענשטיג", שבת נאכמיטאג „מס־יום", שבת אבענד „דאס גליקלעכע פאר־פעלק".

עס איז מעהר די זיכער, אז די אלע פערשטעלונגען העלען] צופרידן בע־זוכט ווערען און דערמיט וועט דאס יודישע מעמער מוגליקים בעהיזען, אז זי דעקען אנצושאפען דאס נוטע האט פיר פערמאגען.

די פערשטעלונגען קומען פאר אין זאל „ווערטא"

פון יודישען „פאלקס־טעאַ־טער" אין פייערלעשער זאל.

די ריך האט אנגעהויבען צו נאס־פיל דען אין זאל פון די פייערלע־שער א יודישע טרופע אונטער דער רעזשי־ פון בעקינסען ארטיסט קיוק.

דער „עיסאנאל" בעשטעהט פון נו־מע כחות ה"ס זאגט פאר אז דו פאר־שטעל־נגען רקלען זיין נוט אויפגע־פיט ס.

ד טרופע וועט פערבלייבען אין משענסטאכאוו א לענגערע צייט אין האט ציגעגייט א רייכען רעפערטואר פון ניטע דראמען אין נייע אָנערע־קעס.

הייגט פרייטאג ווערט נגעגעבען „דער